

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Manuál lázeňské léčebně-rehabilitační péče Obecné principy a speciální přístupy dle indikací

Editor: Prim. MUDr. Ladislav Špišák, CSc.
Institut lázeňství a balneologie, v. v. i.
2020

Manuál lázeňské léčebně-rehabilitační péče,
obecné principy
a speciální přístupy dle indikací

byl zpracován v rámci projektu Smart Akcelerátor 2.0,
registrační číslo projektu
CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_055/00 13938, který je spolufinancován
z OP Výzkum, vývoj a vzdělávání.

Na vytvoření manuálu spolupracovaly:

MUDr. Oldřiška Bónová

RNDr. Patricie Hloušková Ph.D

MUDr. Darina Kosorinová

MUDr. Helena Safariková

MUDr. Dana Šašková

Fotografie poskytl: SAVOY WESTEND HOTEL

Grafická úprava: Bc. Věra Simeth

Úvod	4
Metodika lázeňské léčby – obecné principy	6
Indikační seznam	9
Speciální přístupy dle indikací pro dospělé	10
I. Nemoci onkologické	10
II. Nemoci oběhového ústrojí	12
III. Nemoci trávicího ústrojí	14
IV. Nemoci z poruch výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí	16
V. Netuberkulózní nemoci dýchacího ústrojí	18
VI. Nemoci nervové	20
VII. Nemoci pohybového ústrojí	27
VIII. Nemoci močového ústrojí	34
X. Nemoci kožní	38
XI. Nemoci gynekologické	40
Tabulka 1 Indikace lázeňských míst ČR pro dospělé	42
Tabulka 2 Lhůta pro nástup léčebného pobytu pro dospělé dle indikačního seznamu	44
Specifika lázeňské léčby dětí a dorostu	49
XXI. Nemoci onkologické	50
XXII. Nemoci oběhového ústrojí	50
XXIII. Nemoci trávicího ústrojí	51
XXIV. Nemoci z poruch výměny a látkové a žláz s vnitřní sekrecí a obezita	52
XXV. Nemoci dýchacího ústrojí	53
XXVI. Nemoci nervové	54
XXVII. Nemoci pohybového ústrojí	54
XXVIII. Nemoci močového ústrojí	55
XXIX. Duševní poruchy	56
XXX. Nemoci kožní	56
XXXI. Nemoci gynekologické	57
Tabulka 3 Indikace lázeňských míst ČR pro děti a dorost	58
Tabulka 4 Lhůta pro nástup léčebného pobytu pro děti a dorost dle indikačního seznamu	59
Seznam literatury	60

Předkládaný Manuál lázeňské léčebně-rehabilitační péče, obecné principy a speciální přístupy dle indikací, je určen především pro praktické lékaře předepisující komplexní nebo příspěvkovou lázeňskou léčbu pro pacienty na základě doporučení příslušných specialistů určených dle diagnóz. Jistě ale najde uplatnění i u ostatních lékařů, studujících medicíny, fyzioterapeutů a osob jinak zainteresovaných v lázeňství.

Jedná se o první ze série manuálů věnovaných procedurám lázeňské léčebně-rehabilitační péče. Ve formě příručky – průvodce shrnuje podmínky vysílání pacienta na lázeňské léčení, možnosti lázeňské léčebně-rehabilitační péče v České republice a postup léčebně-rehabilitační péče v lázeňském zdravotnickém zařízení. V dalších navazujících částech pak budou uvedeny konkrétní léčebné procedury a jejich metodické postupy.

Balneoterapie je neoddelitelnou součástí preventivní a léčebné péče o pacienty všech klinických oborů. Smyslem lázeňské léčby je plné uzdravení pacientů v subakutních stavech, u chronických onemocnění dosažení optima funkcí, u nemocných v progredujících stavech pak snaha o minimalizaci symptomů a stabilizaci choroby. Vedle nemocniční a ambulantní péče vytváří ucelený léčebný systém. Celkovou snahou všech je docílení maxima ve zlepšení kvality života (Třískala 2019).

Pro balneoterapii je zásadní využívání přírodních léčivých zdrojů (PLZ). Je výrazně šetrnější k lidskému organismu, než je léčba medikamentózní či jiný lékařský zákrok. Má prokazatelné výsledky zejména u stavů po těžkých onemocněních, operacích a u chronických onemocnění (Jandová 2009). V systému zdravotní péče plní lázeňská péče dvě funkce: léčebnou a preventivní.

LÉČEBNÉ FUNKCE

- odstranění/zmírnění zdravotních potíží, zpomalení průběhu nemoci;
- kompenzace/zlepšení funkcí orgánů poškozených nemocí, invazivní terapií, úrazem nebo pracovním prostředím

PREVENTIVNÍ FUNKCE

- primární prevence: udržení zdraví, posílení zdravotní kondice, zvýšení odolnosti vůči civilizačním a genetickým zdravotním hrozbám;
- sekundární prevence: zabránění recidivy chorob, rozvoji jejich komplikací, zhoršení chronických potíží do stadia vyžadujícího pak dlouhodobou, nákladnou léčbu farmakologickou a/nebo péči nemocniční.

Zdravotním a ekonomickým přínosem lázeňské péče je tedy široké spektrum důvodů: snížené množství spotřebovaných léků, zkrácení pracovní neschopnosti, nižší počet prováděných léčebných úkonů, nižší náklady na sociální péči a v součinnosti s tím menší množství důchodových dávek pro invaliditu, zlepšení kvality osobního života, optimalizace společenského a pracovního uplatnění.

Česká balneoterapie je součástí evropského kulturního dědictví. Díky vysoké kvalitě PLZ má mimořádný věhlas a vážnost v povědomí Evropy i zámoří. Využití moderních léčebných metod, jedinečných rehabilitačních postupů a zejména komplexní přístup k pacientům činí Českou republiku na poli světové balneologie velmocí.

V roce 2015 došlo k legislativním změnám, které upravily podmínky poskytování lázeňské péče (Pastucha 2015). Základní legislativní normou je zákon č. 1/2015 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Zákonem dané podmínky pro poskytování a úhradu lázeňské péče jsou doplněny vyhláškou MZ ČR č. 2/2015 Sb., spolu s indikačními podmínkami, které musí zdravotní stav pojištěnce splňovat, definuje i kontraindikace, které pobyt v lázních vylučují, stanoví odborná kritéria pro poskytování lázeňské léčebně rehabilitační péče, požadavky na odbornost a specializaci doporučujících lékařů a indikační zaměření lázeňských míst. Lázeňská léčebně-rehabilitační péče je poskytována jako následná lůžková péče ve zdravotnických zařízeních, která se nacházejí v místě výskytu PLZ nebo na území s klimatickými podmínkami příznivými k léčení. Pokud má být lázeňské zařízení uznáno jako léčebné, musí splnit řadu podmínek, které jsou definovány v lázeňském zákoně č. 164/2001 Sb. a v zákoně č. 160/1992 Sb. o zdravotní péči v nestátních zdravotnických zařízeních. Kvalitu podávání PLZ pak musí dle vyhlášky 370/2001 Sb. a 423/2001 Sb. kontrolovat odborně způsobilý balneotechnik.

Konkrétní návod vypsání Návrhu na lázeňskou péči je uveden na stránkách Svazu léčebných lázní České republiky **www.lecebnelazne.cz /vse-o-laznich**.

Balneologie byla původně samostatným klinickým oborem české medicíny. Na počátku sedmdesátých let minulého století byla součástí tříoborové atestace se zkratkou FBLR, tj. oborů: fyziatrie (léčení fyzikálními energiemi, zpravidla uměle přístrojově generovanými), balneologie a léčebné rehabilitace (dnešní nomenklatura označuje léčebnou rehabilitaci pojmem fyzioterapie v soulase s celosvětovým pojetím, ta využívá především kinetickou energii – kinezioterapii na neurofyziologickém podkladě). Současný název samostatného atestačního oboru, jehož je česká lázeňská medicína součástí, je rehabilitační a fyzikální medicína (Jandová 2009).

Metodika lázeňské léčby – obecné principy

Lázeňská léčba je komplexním procesem na několika úrovních přístupu, zároveň probíhá však přísně individuálně ke každému pacientovi. Terapie je rozdělena do dvou skupin: komplexní, kdy je veškerá péče, ubytování a stravování hrazeno pojišťovnou, a příspěvkové, kdy si pacient hradí stravu i ubytování a čerpá na tento pobyt dovolenou. Musí být však léčen v tom lázeňském zařízení, ve kterém je i ubytován a stravován. Při komplexní léčbě je pacientovi vystavena pracovní neschopnost, a proto také musí dodržovat všechny předpisy, které se k tomuto statusu vztahují. Jako ekvivalent komplexní lázeňské péče nebo pro každého, kdo má zájem o lázeňskou léčbu v souladu s doporučením vhodných procedur odborným lékařem je léčebný program pro samoplátce. Samoplátci jsou většinou pacienti, kteří chtějí udělat něco pro své zdraví a nechtějí být závislí na rozhodování zdravotní pojišťovny anebo již nemohou čerpat hrazenou komplexní nebo příspěvkovou lázeňskou péči. Samoplátci jsou také cizinci.

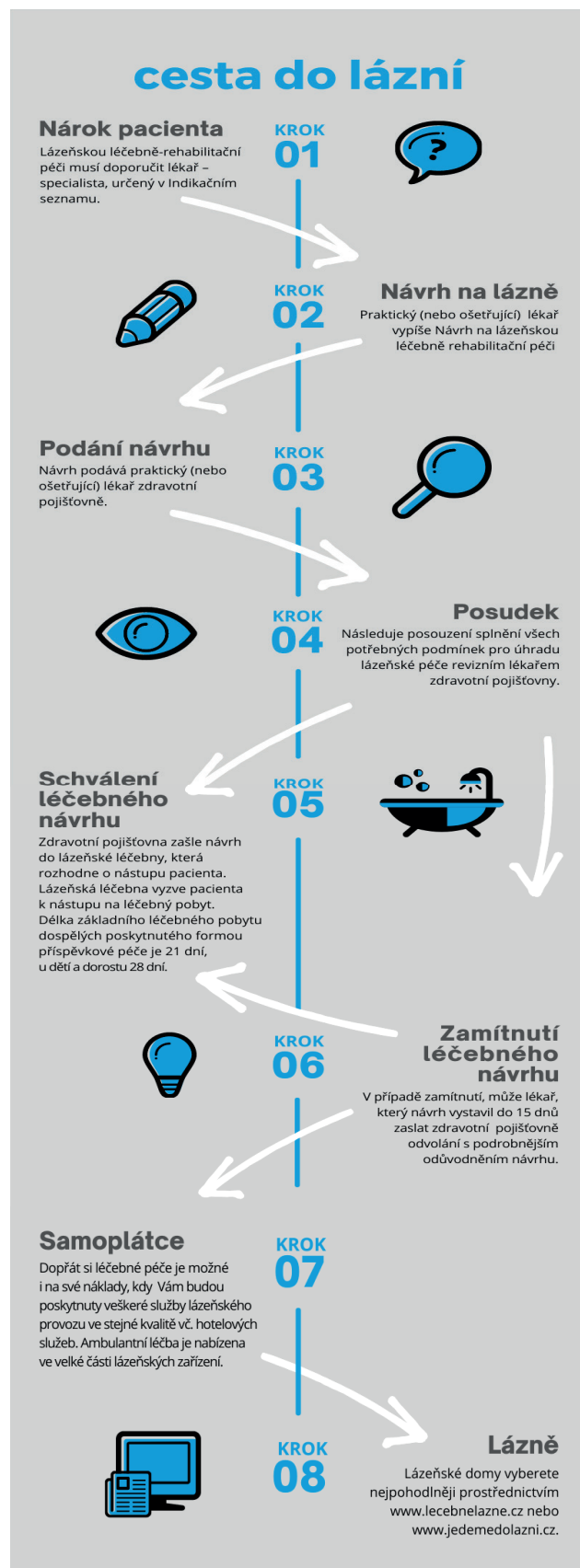
Lázeňskou léčebně rehabilitační péči musí pacientovi jako nezbytnou součást léčebného procesu doporučit lékař – specialista, určený v Indikačním seznamu. Praktický lékař (nebo ošetřující lékař v případě hospitalizace) na základě doporučení specialisty vypíše Návrh na lázeňskou léčebně rehabilitační péči, u komplexní lázeňské péče určí pořadí naléhavosti a nutnost průvodce. Návrh podává zdravotní pojišťovně buďto registrující praktický lékař, nebo ošetřující lékař při hospitalizaci. **Je třeba zdůraznit, že lázeňská léčebně rehabilitační péče není zařazena úhradovou vyhláškou do tzv. indukované či vyžádané péče, při jejichž překročení hrozí vysílajícímu lékaři sankční podmínky.** Následně je Návrh posouzen revizním lékařem příslušné zdravotní pojišťovny. V předloženém návrhu revizní lékař posuzuje, jsou-li splněny podmínky pro úhradu lázeňské péče z prostředků veřejného zdravotního pojištění dané platnou legislativou, jsou-li uvedena všechna potřebná vyšetření a nebrání-li léčení nějaká kontraindikace. V odůvodněných případech může revizní lékař místo navrhované komplexní lázeňské péče schválit úhradu příspěvkové formy lázeňské péče. V kladném případě pojišťovna odešle Návrh do lázeňské léčebny, která rozhodne o nástupu pacienta a odešle pacientovi pozvání k léčení. V případě, že revizní lékař Návrh neschválí, informuje zdravotní pojišťovna o tomto pacienta. Ten se může k rozhodnutí revizního lékaře odvolat. Nepřipouští se jakékoliv výjimky z Indikačního seznamu.

Komplexní lázeňská péče znamená, že pacient je léčen v době své pracovní neschopnosti, s maximální délkou léčby 21/28 dní (závislé na dané indikační skupině). U speciálních výjimek lze termín prodloužit (viz jednotlivé indikační skupiny). U příspěvkové lázeňské péče je délka pobytu dle indikačního seznamu 14/21 dní. Dorost a děti mají stanovenou délku pobytu na 28 dní, opět s možností prodloužení. Při potvrzení nutného doprovodu nemocného reviz-

ním lékařem pojišťovna hradí léčebnému centru i výlohy doprovodu. Dle zákona č. 48/1997 Sb. se toto nevztahuje na úhradu pobytu průvodce pojištěnce mladšího 6 let, k její úhradě z veřejného zdravotního pojištění není podmínkou souhlas revizního lékaře.

Plán lázeňské péče zahrnuje režimovou, dietní, pohybovou a medikamentózní léčbu, balneologické a fyzioterapeutické procedury. Součástí léčby je také kontrola rizikových faktorů, edukativní program v oblasti výživy, vhodných pohybových aktivit a psychologická intervence založená na principech kognitivně behaviorálních terapie. Výběr vhodných pacientů k lázeňskému léčení chorob, předpokládá nejen znalost indikací a kontraindikací, ale též současně posouzení vedlejších doprovodných onemocnění. Důležité je, aby pacient i doporučující lékař znali dobu vhodnou a/nebo nevhodnou k provádění lázeňské péče. Při předepisování individuálního plánu lázeňské péče, musí lékař-balneolog přihlížet kromě základní diagnózy i k diagnózám vedlejším, ke změnám ve vegetativní rovnováze, k funkčnímu stavu centrálního nervového systému a k sensitivitě pacienta. Je vhodné, má-li pacient s sebou výpis z dosavadní zdravotnické dokumentace, potom je možno celý lázeňský pobyt maximálně využít k léčbě samotné. Nepřetržitou zdravotní službu zajišťují lékař a zdravotní sestry (Špišák, Rušavý 2010).

Po příjezdu do lázeňského zařízení absolvuje pacient vstupní interní vyšetření lékařem – specialistou v oboru rehabilitační a fyzikální medicíny. Pacientovi je založen chorobopis s anamnézou osobní, rodinnou, alergologickou, epidemiologickou, pracovní, farmakologickou a sociální. Lékař provede základní fyzikální vyšetření. Dle potřeby dochází k upřesnění diagnózy přímo na místě v lázních pomocí laboratorních, sonografických, endoskopických a ostatních vyšetření. Na základě vstupního vyšetření lékař sestaví individuální terapeutický plán na každý den pobytu. Klient by měl obdržet minimálně 3 procedury denně, celkem 84 procedur pro 28 dnů komplexní lázeňské léčby a 63 pro-

cedur pro 21 dnů lázeňské léčby. Minimálně 1x týdně je pacient zván na kontrolní vyšetření k posouzení snášenlivosti balneoprocudur a k případným změnám nebo doplnění terapeutického plánu.

Pobytu pacienta využívá personál lázeňského zařízení (lékaři, zdravotní sestry, fyzioterapeuti, nutriční terapeut) k edukaci o domácím pohybovém a pracovním režimu, o zdravém životním stylu, o nutnosti odpočinku, o používání pomůcek, o dodržování účelné farmakoterapie, o selfmonitoringu, o zákazu/omezení rizikových faktorů (kouření, alkohol).

Příznivě působí na efekt lázeňské léčby estetické prostředí lázeňského zařízení a jeho okolí, možnosti kulturního vyžití, účast na sportovních a společenských akcích v lázeňském místě.

Při ukončení lázeňské péče pacient obdrží závěrečnou lékařskou zprávu s doporučením dalšího postupu v domácích podmínkách.

Indikační seznam

Základním právním předpisem, jímž se lázeňství v případě léčby z veřejných zdrojů řídí, je Indikační seznam pro lázeňskou léčebně rehabilitační péči o dospělé, děti a dorost vydaný Ministerstvem zdravotnictví ČR.

V roce 2015 vstoupil v platnost zákon č. 1/2015 Sb., kterým se měnil zákon č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění a současně nabyla účinnosti Vyhláška Ministerstva zdravotnictví České republiky č. 2/2015 Sb., o stanovení Indikačního seznamu pro lázeňskou léčebně rehabilitační péči o dospělé, děti a dorost, kterou se musí řídit lékaři vystavující návrhy na lázeňskou léčebnou péči.

V platném indikačním seznamu jsou kromě indikací a kontraindikací onemocnění uvedeny speciální požadavky pro dané onemocnění, délka trvání lázeňské léčby, možnosti prodloužení, opakování léčby, odborná kritéria pro navržení poskytnutí lázeňské rehabilitační péče, kritéria zabezpečení léčby a určení příslušného vhodného lázeňského místa v ČR. Seznam je sestaven ve stejném rozsahu pro dospělou i dětskou populaci. Vládní vyhláška rozděluje nemoci do jedenácti indikačních skupin pro dospělé/děti a dorost:

I/XXI	Nemoci onkologické
II/XXII	Nemoci oběhového ústrojí
III/XXIII	Nemoci trávicího ústrojí
IV/XXIV	Nemoci z poruch výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí
V/XXV	Nemoci dýchacího ústrojí
VI/XXVI	Nemoci nervové
VII/XXVII	Nemoci pohybového ústrojí
VIII/XXVIII	Nemoci močového ústrojí
IX/XXIX	Duševní poruchy
X/XXX	Nemoci kožní
XI/XXXI	Nemoci gynekologické

Seznam lázeňských míst s příslušnými indikacemi pro dospělé pacienty je v tomto manuálu shrnut v Tabulce 1, pro děti a dorost v Tabulce 3. Lhůty pro nástup léčebného pobytu dle jednotlivých indikací jsou uvedeny v tabulkách 2 a 4.

Speciální přístupy dle indikací pro dospělé

I. NEMOCI ONKOLOGICKÉ

Lázeňský léčebný pobyt je následnou péčí o onkologického pacienta po radikálním chirurgickém zákroku a/nebo chemoterapii, a/nebo radioterapii, event. se zavedenou následnou (adjuvantní) onkologickou terapií. Onkologické onemocnění a jeho léčba je pro pacienta velkou psychosomatickou zátěží. Cílem lázeňského léčebného pobytu je posílení fyzické i psychické kondice, posílení imunitního systému, úprava tělesné hmotnosti, rehabilitace orgánových funkcí poškozených předchozí onkologickou léčbou.

Lázeňskou péči doporučuje lékař na základě orgánové lokalizace nádoru. Je nezbytné vyjádření klinického onkologa o nepřítomnosti recidivy nebo metastáz onkologického nálezu. Vhodné lázeňské místo je určeno podle postižení orgánů.

Kontraindikace: Zhoubné nádory během léčby a po ní s klinicky zjištěnými známkami aktivity nemoci.

Poskytovatel zdravotní péče ve zvoleném lázeňském místě zaručuje dostupnost klinického onkologa a lékaře příslušné specializace podle povahy nádoru. Onkologická onemocnění postihují různé tělesné orgány, jejichž postižení spadají do odborné péče kromě onkologa i lékařů dalších specializací: hematolog – zhoubné onemocnění krve, endokrinolog – zhoubné onemocnění štítné žlázy, gynekolog – zhoubné onemocnění prsu a ženských pohlavních orgánů, urolog – zhoubné onemocnění močového ústrojí a mužských pohlavních orgánů, ortoped – zhoubné onemocnění měkkých tkání a kloubní chrupavky, pneumolog – zhoubné onemocnění průdušek a plic, otorinolaryngolog – zhoubné onemocnění ušní/nosní/hrtanu, neurolog – zhoubné onemocnění nervové soustavy, stomatolog – zhoubné onemocnění orgánů hlavy, dermatolog – zhoubné onemocnění kůže.

**PŘÍSTUPY
LÁZEŇSKÉ
LÉČBY**

pro indikaci
I

<p>Přírodní léčivý zdroj</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podle lokalizace/typu onkologického nálezu • podle typu předchozí onkologické léčby • podle následných zdravotních potíží (s přihlédnutím na další vedlejší onemocnění)
<p>Fyzioterapie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • fyzioterapeutické metody podle aktuálního zdravotního stavu pacienta • kontraindikací jsou radonové koupele do 2 let po ukončení onkologické léčby, teplo-léčebné procedury, magnetoterapie
<p>Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i> <i>Výživová hodnota a technologická příprava pokrmů je zaměřena na</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • normalizaci tělesné hmotnosti • minimalizaci potíží s příjmem stravy po traumatizující onkologické léčbě v oblasti ústní hltanové, orgánů gastrointestinálního traktu, centrální/periferní nervové soustavy • dietní postupy přihlíží k případným jiným onemocněním
<p>Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • úprava myoskeletárních poruch způsobených předchozí onkologickou léčbou • individuální a/nebo skupinové cvičení v tělocvičně/bazénu • terénní kúry

II. NEMOCI OBĚHOVÉHO ÚSTROJÍ

Lázeňská léčba ovlivňuje nemoci srdce a oběhového ústrojí s velkým efektem. Je indikována u pacientů po infarktu myokardu, u stavů po operacích srdce (operace či náhrada srdeční chlopně, korekce srdeční přepážky, operace nádoru srdce a hrudní srdečnice, operace s cílem prokrvení srdečního svalu (operace bypassu), u stavů po transplantaci srdce, u stavů po operacích velkých cév, po trombózách, u hypertoniků, u onemocnění tepen končetin. Jako zásadní se jeví pohybová léčba a postupné zvyšování tělesné výkonnosti. Cílem je návrat do normálního způsobu života po fyzické i psychosociální stránce, prevence komplikací a snížení kardiovaskulární morbidity a předčasných úmrtí.

Kardiovaskulárních onemocnění se tradičně léčí především v Poděbradech, Františkových Lázních a Konstantinových Lázních.

Stanovený přírodní léčivý zdroj: přírodní minerální voda uhlčitá, přírodní zdroj plynného oxidu uhličitého, přírodní minerální voda jodová (mimo II/2, II/6, II/7, II/9), přírodní minerální voda siriá – skupina B (siriá) pro indikace II/4, II/5, přírodní minerální voda radonová pro indikace II/4, II/5.

Kontraindikace pro celou indikační skupinu: atrioventrikulární blokáda 2. až 3. stupně. Srdeční nedostatečnost IV klasifikace hodnocení míry funkčního postižení podle New York Heart Association (NYHA). Symptomy anginy pectoris odpovídající klasifikaci závažnosti stupně IV podle Causative Classification System. Aktivní infekční endokarditida. Podmínkou pro opakování léčby je abstinence nikotinu déle než 12 měsíců.

Vyžadovaná vyšetření před příjezdem na léčení: EKG (kopie záznamu z poslední doby ne starší 2 měsíců), vyšetření cholesterolu, triacylglyceridů, glykémie, urey, kreatininu, u hypertenzní choroby i očního pozadí. U obliterujících procesů cévních funkční zkoušky, ultrazvukové vyšetření na principu vyhodnocení odezvy časově posunutých částí signálů (ultrazvukové vyšetření podle Dopplera) a oční pozadí. U kardiologických onemocnění RTG hrudních orgánů nebo echokardiografické vyšetření. Další případné požadavky vyplývající ze znění jednotlivých indikací.

Poskytovatel zdravotní péče ve zvoleném lázeňském místě zaručuje: u indikace II/6, 7 a 9 dostupnost kardiologa, u indikace II/1, 2 možnost internisty nebo kardiologa.

Principy pohybové léčby:

- Při zahajování – nižší intenzita s cílem dosažení 40 % maximální tepové frekvence nebo max. spotřeby O₂
  - Později zvýšení intenzity až na 65 %.
  - Po kardiologických výkonech se dop. zvýšení intenzity až na 75 % .
  - Skupinová rehabilitace-začíná 10min zahřívací periodou s protažením velkých svalových skupin a rytmickými cviky, pokračuje aerobním tréninkem na pohyblivém pásu či bicykloergometru se zátěží 40 minut a končí uvolňovacími a dechovými cviky.

PŘÍSTUPY LÁZEŇSKÉ LÉČBY pro indikaci II	Přírodní léčivý zdroj	VNITŘNÍ BALNEOTERAPIE	<ul style="list-style-type: none"> • pitná léčba
		VNĚJŠÍ BALNEOTERAPIE	<ul style="list-style-type: none"> • uhličité, siričné a jodové koupele částečné nebo celkové • podkožní aplikace zřídelného plynu (pneumoakupunktura) • plynové obálky • vodoléčebné procedury – masáže pod vodou, vířivé koupele, Hauffeho lázně, střídavé koupele dolních končetin, čtyřkomorová lázeň, Priessnitzovy a Kneippovy metody • klimatoterapie
	Fyzioterapie		<ul style="list-style-type: none"> • fyzioterapeutické metody podle aktuálního zdravotního stavu pacienta • kontraindikací jsou hypertermické procedury, některé typy elektroléčby u implantovaného pace makeru
	Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i>		<ul style="list-style-type: none"> • strava racionální, antisklerotická, nízkocholesterolová • v případě potřeby redukce tělesné hmotnosti • nízkenergetická • omezení živočišných tuků • omezení příjmu kuchyňské soli • preference tuků a bílkovin rostlinného původu • vyloučení konzumace uzenin • denní konzumace ovoce a zeleniny • postupy přihlíží k pacientovým souběžným onemocněním
	Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta		<ul style="list-style-type: none"> • individuální a/nebo skupinová léčebná tělesná výchova v tělocvičně, v bazénu • ergometrický trénink se sledováním tepové frekvence • dozované terénní kúry

III. NEMOCI TRÁVICÍHO ÚSTROJÍ

Lázeňské léčení nemocí trávicího ústrojí je zaměřeno na chronické nemoci žaludku, střev, jater, žlučníku a slinivky, na stavy po těžké infekci střev, na maldigestivní problémy, Crohnovu nemoc a proktokolitidu, stavy po zánětu slinivky břišní, stavy po komplikovaných operačních zákrocích na žaludku, na střevech a žlučníku, stavy po zánětech jater a transplantaci jater, stavy po transplantaci slinivky břišní. Základem terapeutického plánu je pitná léčba a dietoterapie.

Příkladem vhodného lázeňského místa jsou Karlovy Vary a Luhačovice.

Stanovený přírodní léčivý zdroj: pitné kúry přírodní minerální vody chlorido-sodné, přírodní minerální vody hydrogenuhličitano-vápenato-hořečnaté (u indikace III/1, III/2), přírodní minerální vody hydrogenuhličitano-sodné (u indikace u indikace III/1, III/2).

Kontraindikace pro celou skupinu: abusus návykových léků a alkoholu, nedostatečná žvýkací schopnost, akutní záněty, obstrukce trávicího traktu, metabolické dekompenzace, aktivní nádorový proces, alkoholizmus.

Vyžadovaná vyšetření před příjezdem: příslušné ultrazvukové nebo endoskopické, popřípadě vyšetření jinými zobrazovacími metodami, u hepatitid i sérologické vyšetření.

Poskytovatel zdravotní péče ve zvoleném lázeňském místě zaručuje: u indikace III/1,6,7,8 dostupnost gastroenterologa.

PŘÍSTUPY LÁZEŇSKÉ LÉČBY pro indikaci III	Přírodní léčivý zdroj	VNITŘNÍ BALNEOTERAPIE	<ul style="list-style-type: none"> • pitná léčba • irigace ústní • očistné klyzma, střevní výplach • kapénková rektální infuze, střevní lázeň, střevní irigace
		VNĚJŠÍ BALNEOTERAPIE	<ul style="list-style-type: none"> • vřidelní koupele částečné a celkové • uhličitě koupele částečné a celkové • podkožní aplikace zřidelního plynu (pneumoakupunktura) • peloidní obklady a zábaly • klimatoterapie
	Fyzioterapie		<ul style="list-style-type: none"> • vodoléčebné procedury, masáže pod vodou, vířivé koupele, Hauffeho lázně, střídavé koupele dolních končetin • reflexní terapie • elektroterapie-elektroanalgezie, elektrostimulační impulzoterapie • magnetoterapie-klasická, pulzní signální terapie (PST) • termoterapie • fototerapie
	Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i>		<ul style="list-style-type: none"> • racionální, šetřící, pankreatická, bezglutenová • individuální, na základě nesnášenlivosti potravin • v případě potřeby redukce tělesné hmotnosti nízkenergetická • omezení živočišných tuků a příjmu kuchyňské soli • preference tuků a bílkovin rostlinného původu • vyloučení konzumace uzenin
	Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta		<ul style="list-style-type: none"> • posílení fyzické kondice, zejména svalstva břišního lisu • individuální a skupinová léčebná tělesná výchova v tělocvičně, v bazénu • terénní kúry k dosažení vyrovnané bilance příjmu a výdeje energie k úpravě tělesné hmotnosti • léčebná masáž

IV. NEMOCI Z PORUCH VÝMĚNY LÁTKOVÉ A ŽLÁZ S VNITŘNÍ SEKRECÍ

Lázeňská léčba nemocí výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí má dlouholetou tradici v Karlových Varech a v Luhačovicích. Tato indikační skupina zahrnuje onemocnění úplavící cukrovou, štítné žlázy, nadledvinek a hypofýzy.

Podstatnou roli u úplavice cukrové a obezity hraje především snížení inzulínové rezistence vlivem dietní léčby, pohybové a pitné léčby v lázních, což bylo objektivně prokázáno v osmdesátých letech minulého století. Lázeňská léčba nefarmakologicky kladně působí i na komplikace diabetu, především makro a mikroangiopatie a současně i neuropatie. Zde se uplatňují fyzioterapeutické metody typu vakuum-kompresní terapie, magnetoterapie, krátkovlnné diatermie, galvanizace, uhličitá a sirná koupele, insuflace zředěného plynu. Neoddělitelnou a významnou součástí lázeňské léčby je u diabetiků edukace. Výsledkem je často snížení dávky aplikovaného inzulínu event. perorálních antidiabetik.

Stanovený přírodní léčivý zdroj: pitná léčba u IV/1 – přírodní minerální voda chlorido-sodná, přírodní minerální voda hydrogenuhličitano-sodná, přírodní minerální voda hydrogenuhličitano-vápenato-hořečnatá, přírodní minerální voda sirná a skupina A síranová.

Zevní balneace u indikace IV/1: přírodní minerální voda uhličitá, přírodní minerální voda jodová, přírodní minerální voda radonová, přírodní minerální voda sirná – skupina A síranová.

Vyžadovaná vyšetření před příjezdem: diabetes mellitus, glykémie, glykosurie, ketolátky, u ostatních příslušná endokrinologická vyšetření.

Zabezpečení zdravotní péče poskytovatelem lázeňské péče: dostupnost endokrinologa, diabetologa. Klimatické podmínky příznivé k léčení u indikace IV/2, IV/3, u indikace IV/1 s výjimkou léčení komplikací angiopatií a neuropatií.

PŘÍSTUPY LÁZEŇSKÉ LÉČBY pro indikaci IV	Přírodní léčivý zdroj	VNITŘNÍ BALNEOTERAPIE	<ul style="list-style-type: none"> • pitná léčba • irigace ústní
		VNĚJŠÍ BALNEOTERAPIE	<ul style="list-style-type: none"> • vřidelní, uhličitě, radonové a sirné koupele • podkožní insuflace zřidelního plynu • peloidní obklady a zábaly • klimatoterapie
		Fyzioterapie	<ul style="list-style-type: none"> • fyzioterapeutické metody dle aktuálního zdravotního stavu a komplikací pacienta • elektroterapie – krátkovlnná diatermie, diadynamické proudy, galvanizace, vakuum – kompresní terapie, magnetoterapie, mesodiencefalická modulace MDM • fototerapie
		Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • diabetická, redukční, při onemocnění štítné žlázy, nadledvinek a hypofýzy racionální, nízkocholesterolová • u indikační skupiny IV/1: u diabetiků 1. typu „regulovaná strava“ s cílem zabránění kolísání glykemie, u diabetiků 2. typu nízkokalorická, bohatá na bílkoviny a vlákniny, s potravinami s nízkým glykemickým indexem • preference tuků rostlinného původu, vyloučení konzumace uzenin • nastavení správné denní dávky insulinu a farmakoterapie • dietní postupy přihlíží i k souběžným onemocněním např. ledvin
	Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta		<ul style="list-style-type: none"> • aerobní fyzická aktivita – jogging, jízda na kole, rychlá chůze, běh na lyžích, doporučuje se 20–60 minut aerobní zátěže mírné intenzity do 60 % 3–5x týdně • anaerobní fyzická aktivita – zátěžové, silové sporty s krátkým trváním 10 minut, 2–3x denně • posílení fyzické kondice • dozovaný denní trénink k optimalizaci hormonálně narušeného metabolismu • individuální a/nebo skupinové cvičení v tělocvičně, v bazénu • terénní kúry k vyrovnání bilance příjmu a výdeje energie a dosažení optimální hodnoty BMI

V. NETUBERKULÓZNÍ NEMOCI DÝCHACÍHO ÚSTROJÍ

Onemocnění dýchacího ústrojí se léčí přírodními léčivými zdroji již od nepaměti. K lázeňské léčbě jsou vhodné stavy po komplikovaném zánětu plic, opakovaném zánětu dýchacího ústrojí u nemocí z povolání, poškození hlasivek a hrtanu v důsledku přetížení, astma a chronická obstrukční plicní nemoc, intersticiální plicní fibrózy a toxické poškození dýchacích cest, stavy po operacích cest dýchacích a hlasivek, stavy po transplantaci plic. Využívá se zde celkového nespecifického účinku především hydrogeologických, geoatmochemických vlivů prostředí, klimatu a komplexní lázeňské léčby se specifickými reakcemi, dochází tak ke zlepšení respiračních funkcí a ventilace, odstranění hromadění hlenů, spazmů a kongesce sliznice, potlačení zánětlivých procesů a nácviku správného dýchání.

Příkladem lázní vhodných pro léčbu nemocí dýchacích cest jsou Janské Lázně, Jeseník, Karlova Studánka, Lázně Kynžvart, Luhačovice, Mariánské Lázně.

Stanovený přírodní léčivý zdroj: pitná léčba a inhalace-přírodní minerální voda chlorido-sodná, přírodní minerální voda hydrogenuhličitano-sodná, přírodní minerální voda hydrogenuhličitano-vápenato-hořečnatá, klimatické podmínky příznivé k léčení.

Vyžadovaná vyšetření před příjezdem: spirometrie u nemocí dolních cest dýchacích, ORL vyšetření u nemocí horních cest dýchacích, alergologické vyšetření u alergických onemocnění. Podmínkou pro opakování léčby je abstinence nikotinu delší než 12 měsíců.

PŘÍSTUPY LÁZEŇSKÉ LÉČBY pro indikaci V	Přírodní léčivý zdroj	VNITŘNÍ BALNEOTERAPIE	<ul style="list-style-type: none"> • pitná léčba • inhalace přírodní (přirozená), přístrojová (aerosoly, aerodispersoidy), pnemumatické inhalace, vdechování iontů, vdechování soustav pyrogenního původu
		VNĚJŠÍ BALNEOTERAPIE	<ul style="list-style-type: none"> • parní lázeň, Hauffeova-Schweningerova uhličitá • koupele • podkožní aplikace zřídelního plynu • peloidní obklady a zábaly • klimatoterapie
	Fyzioterapie		<ul style="list-style-type: none"> • krátkovlnná diatermie k lepšímu prokrvení a metabolismu dýchacích cest • elektroléčba a masáže k uvolnění nervosvalových blokád pomocného dýchacího traktu • další metody z portfolia lege artis fyzioterapeutických metod k odstranění/zmírnění potíží ze souběžných onemocnění, jež se mohou podílet na nevhodném dechovém stereotypu
	Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i>		<ul style="list-style-type: none"> • racionální se zaměřením na vyloučení potravinových alergenů • omezení příjmu živočišných tuků a kuchyňské soli • preference tuků rostlinného původu vyloučení konzumace uzenin, každodenní konzumace ovoce a zeleniny • dietní postupy přihlíží k souběžným nemocem
	Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta		<ul style="list-style-type: none"> • posilování fyzické kondice • dozovaný denní dechový trénink k optimalizaci ventilační kapacity dýchacích cest, k navození správných dechových stereotypů, zvýšení saturace krve kyslíkem • nácvik dechové vlny • diagonální prodýchávání • dolní hrudní dýchání • nácvik hlubokých vdechů • oscilující dechové techniky • skupinový a/nebo individuální cvičení v tělocvičně, v bazénu, dozované terénní kúry v klimaticky příznivém prostředí

VI. NEMOCI NERVOVÉ

Lázeňská léčba neurologických onemocnění přímo bezprostředně navazuje na léčbu nemocniční po akutní fázi onemocnění nebo soustavnou rehabilitační péči. Kladných výsledků je dosahováno při následné lázeňské léčbě chabých obrn, obrn lícního nervu, paretických stavů, kořenových syndromů, stavech po zánětlivé reakci centrálního nervového systému a mozku, stavech po poranění a operacích mozku a míchy, roztroušené mozkomíšní skleróze, nervosvalových onemocněních, onemocněních míchy, dětské mozkové obrně při možnosti samostatné mobility, při Parkinsonově nemoci a stavech po cévních příhodách. Cílem je udržení pracovní schopnosti a soběstačnosti.

Nervové nemoci se léčí v řadě českých lázní, mezi jinými např. v Jánských Lázních, Jáchymově, Teplicích.

Přístupy lázeňské léčby

Stanovený přírodní léčivý zdroj: přírodní minerální voda sirná – skupina B (sirná), přírodní minerální voda jodová, přírodní minerální voda termální teplá až horká (nad 35 °C), přírodní minerální voda radonová, přírodní minerální voda hydrogenuhličitano-vápenato-sodná, přírodní minerální voda uhličitá u indikací VI/2, VI/3, VI/6, VI/8, VI/9, VI/11 (podmínkou obsah CO₂ ve vanové koupeli min.1000g.l-1), přírodní peloid z lokálního zdroje u indikace VI/2, VI/3, VI/9, VI/10, VI/11.

Vyžadovaná vyšetření před příjezdem: odborné neurologické vyšetření včetně laboratorních a funkčních vyšetření, u radikulárních syndromů též RTG nebo jiná zobrazovací metoda příslušné části páteře/popis snímků, anatomický i funkční popis/ne starší 6 měsíců, u cervikokraniálních a cervikobrachiálních syndromů též elektrokardiografie. U jednotlivých indikací je potřeba dodržovat kontraindikace dle Indikačního seznamu.

Poskytovatel zdravotní péče ve zvoleném lázeňském místě zaručuje dostupnost ergoterapeuta a neurologa, u indikace VI/5 klinického logopeda.

Lékař, který lázeňskou léčbu doporučuje: neurolog nebo lékař rehabilitační a fyzikální medicíny.

Vstupní lékařské vyšetření: zahrnuje vždy podrobné neurologické vyšetření provedené rehabilitačním lékařem, vyšetření svalového tonu a trofiky tkání, pohybových stereotypů, stoje, chůze, úchopu, komunikačních schopností, soběstačnosti, sebeobsluhy, zjištění, které funkce jsou zachovány a lze jich využít k rehabilitaci, reedukaci a k substituci na základě toho sestavení individuálního terapeutického plánu.

**PŘÍSTUPY
LÁZEŇSKÉ
LÉČBY**pro indikace
VI/1, VI/2,
VI/8, VI/9

Přírodní léčivý zdroj	<ul style="list-style-type: none"> • minerální voda – vířivé koupele, Hauffeho-Schwenningeovy koupele, částečné nebo celkové koupele s CO₂, perličkové koupele, střídavé koupele, horké ročky s minerální vodou, plynové injekce nebo pneumoakupunktura, peloidní zábal – velmi opatrně při poruchách čítí a trofiky, Sudeckově dystrofii • mírně dráždivé klima v lázeňském místě
Fyzioterapie	<ul style="list-style-type: none"> • ruční masáže, podvodní masáže, vytahování kontraktur na speciálních stolech, ruční redrese, elektrostimulace, magnetoterapie, 4komorová galvanizace, ergoterapie, mechanoterapie, arteterapie, používání pomůcek pro sebeobsahu, oxygenoterapie, parafin, lymfodrenáže • hydrokinezioterapie (Hubbardův tank, bazén, chodník)
Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • s ohledem na komorbiditu, nejčastěji dieta racionální
Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta	<ul style="list-style-type: none"> • kineziologický rozbor • individuální cvičení na neurofyziologickém podkladě • ideálně denně pohyb v lázeňských lesích a parcích, na základě individuálně stanoveného rehabilitačního plánu

PŘÍSTUPY LÁZEŇSKÉ LÉČBY pro indikaci VI/3	Přírodní léčivý zdroj	<ul style="list-style-type: none"> • koupele v minerální vodě, uhličitě koupele, radonové koupele, cvičení v bazénu • peloidní zábaly – ne u subakutních stavů (možnost zvyšování otoku) • plynové injekce nebo pneumoakupunktura • klima šetrné, suché regionální PLZ
	Fyzioterapie	<ul style="list-style-type: none"> • kineziologický rozbor • ruční masáže, podvodní masáže, mobilizace, měkké techniky, manipulace • magnetoterapie, elektroterapie – diodynamik, interferenční proudy, ultrazvuk, laser
	Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • s ohledem na komorbiditu, při nadváze redukční dieta
	Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta	<ul style="list-style-type: none"> • individuální cvičení k odstranění svalových dysbalancí, chybných pohybových stereotypů, se zaměřením na těžiště těla, posílení svalového korzetu, škola zad • chůze, nejlépe v rovině nebo mírně nerovné krajině na základě individuálně stanoveného rehabilitačního plánu, s využitím prvků Nordic walking, • venkovní cvičení na přístrojích

Přístupy lázeňské léčby pro indikace VI/4, VI/5, VI/6

Cílem je dosažení obnovy ztracených funkcí, využití zachovaných funkcí, zlepšení schopnosti adaptace, reedukace, obnova kognitivních funkcí, soběstačnost, pro resocializaci, aktivní život v rodině a společnosti a tím dosažení maximální kvality života v daném zdravotním stavu.

**PŘÍSTUPY
LÁZEŇSKÉ
LÉČBY**
pro indikace
VI/4, VI/5,
VI/6

Přírodní léčivý zdroj	VNITŘNÍ BALNEOTERAPIE	<ul style="list-style-type: none"> minerální voda – nejlépe typu jodobromové solanky, sirné vody
	VNĚJŠÍ BALNEOTERAPIE	<ul style="list-style-type: none"> vířivé koupele, Hauffeho-Schwenningeovy koupele, částečné nebo celkové koupele, perličkové koupele, střídavé koupele, horké ročky s minerální vodou, hydrokinezioterapie, kontraindikace uhličitě koupele pro možnost provokace epilepsie a rychlé periferní vazodilatace s prudkým poklesem TK plynové injekce nebo pneumoakupunktura peloidní zábal – opatrně při poruchách čítí a trofiky, Sudeckově dystrofii klima šetřící až mírně dráždivé v místě výskytu přírodního léčivého zdroje
Fyzioterapie		<ul style="list-style-type: none"> elektrostimulace, antispastická elektroterapie, magnetoterapie, 4komorová galvanizace, ergoterapie, mechanoterapie, fyzikální procedury pro zmírnění bolestí, spasmů, stimulace percepce ruční masáže, masáže pod vodou, mobilizace, měkké techniky používání pomůcek pro sebeobsahu, ergoterapie, arteterapie, muzikoterapie oxygenoterapie, parafin, lymfodrenáže
Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i>		<ul style="list-style-type: none"> s ohledem na komorbiditu, nejčastěji racionální mechanická úprava pokrmů při potížích s příjmem stravy
Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta		<ul style="list-style-type: none"> kineziologický rozbor skupinová LTV se zaměřením na kardiorespirační aparát, posílení svalového korzetu pro stabilitu a mobilitu vytahování kontraktur na speciálních stolech, polohování, bránění kontrakturám a ztuhlosti kloubní, ruční redrese, antispastická reflexoterapie vertikalizace, nácvik chůze, používání pomůcek, zvládnutí terénu, schodů, postupné prodlužování tras, zvyšování obtížnosti, zlepšení vytrvalosti a síly individuální cvičení na neurofyziologickém podkladě, pasivní až aktivní odporová cvičení

Přístupy lázeňské léčby pro indikaci VI/7

Nemocní jsou většinou vysoce meteosenzitivní, citliví na fyzikální terapie zejména elektro a magnetoterapii, špatně tolerují stres. Často bývá spastický močový měchýř s nutností močového katetru. V léčbě je nutno se vyhnout silně stimulačním podnětům a vyšší zátěži, necvičit do únavy.

PŘÍSTUPY LÁZEŇSKÉ LÉČBY pro indikaci VI/ 7	Přírodní léčivý zdroj	<ul style="list-style-type: none"> • koupele v sirmé a jodobromové vodě, perličkové, uhličitě, přísadové izotermní až lehce hypertermní suché uhličitě koupele • peloidy pouze lokálně, např. před individuálním cvičením nebo při bolestech páteře, kloubů, pokud je pacient toleruje • vhodné klima mírné až suché nížinné
	Fyzioterapie	<ul style="list-style-type: none"> • kineziologický rozbor • ruční masáže zejména reflexní, měkké techniky • lymfodrenáže ruční i přístrojové • ergoterapie, arteterapie, muzikoterapie
	Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • s ohledem na komorbiditu, nejčastěji racionální antisklerotická, s omezením soli, vždy nedráždivá
	Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta	<ul style="list-style-type: none"> • LTV individuální i skupinová, koncentračně-relaxační, s prvky jógy, dechová cvičení • cvičení a plavání v rehabilitačním bazénu – vyžaduje teplotu kolem 32–34° C • chůze, na delší vzdálenosti vozík

Přístupy lázeňské léčby pro indikaci VI/10

Klinické projevy DMO - jednotlivé nebo kombinace poruch motorických, senzitivních, smyslová postižení, mentální poruchy, event. epilepsie.

PŘÍSTUPY LÁZEŇSKÉ LÉČBY pro indikaci VI/10	Přírodní léčivý zdroj	<ul style="list-style-type: none"> relaxační koupele v sirmé a jodobromové vodě, perličkové, mírně hypertermní peloidní zábaly – před masážemi, ergoterapií
	Fyzioterapie	<ul style="list-style-type: none"> kineziologický rozbor antispastická elektroterapie, magnetoterapie, laser výjimečně negativní termoterapie (ledování spastických svalů)
	Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i>	<ul style="list-style-type: none"> s ohledem na komorbiditu, na zachované funkce přijímání potravy
	Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta	<ul style="list-style-type: none"> masáže, polohování, vytahování kontraktur individuální cvičení na neurofyziologickém podkladě, metody Vojtovy, dle Bobatha, dle Faye cvičení v bazénu

Přístupy lázeňské léčby pro indikaci VI/11

Léčba je obdobná jako u ostatních centrálních lézí s přihlédnutím k extrapyramidovým syndromům.

PŘÍSTUPY LÁZEŇSKÉ LÉČBY pro indikaci VI/11	Přírodní léčivý zdroj	<ul style="list-style-type: none"> koupele v minerální vodě – jodové sirné, radonové pro mírný vasodilatační a tonizující efekt, vířivé koupele, Hauffeho-Schwenningeovy koupele, částečné nebo celkové koupele s oxidem uhličitým, perličkové koupele, střídavé koupele, horké ročky s minerální vodou, hydrokinezioterapie (Hubbardův tank, bazén, chodník) plynové injekce nebo pneumoakupunktura peloidní zábal – opatrně při poruchách čítí a trofiky
	Fyzioterapie	<ul style="list-style-type: none"> kineziologický rozbor masáže, měkké techniky, metody k uvolnění rigidních stavů, snížení napětí oxygenoterapie ostatní procedury, které zlepšují kondici a výkonnost s ohledem na aktuální zdravotní stav
	Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i>	<ul style="list-style-type: none"> s ohledem na komorbiditu, nejčastěji racionální
	Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta	<ul style="list-style-type: none"> individuální cvičení – pomalé tahové cviky v rytmu dechu, dechová cvičení, přímíci rytmická cvičení, pohybové stereotypy cvičení, plavání v rehabilitačním bazénu nácvik užívání pomůcek terénní kúry pod vedením fyzioterapeuta dle rehabilitačního plánu

VII. NEMOCI POHYBOVÉHO ÚSTROJÍ

Nemoci pohybového ústrojí jsou nejčastější indikací lázeňské léčby. Revmatologové, ortopedové, rehabilitační lékaři, osteologové i neurochirurgové využívají lázeňské léčby k doléčení a prevenci sekundárních komplikací. V lázeňských zařízeních se léčí revmatické nemoci a Bechtěrevova nemoc, mimokloubní revmatismus v soustavné ambulantní péči, osteoporóza s komplikacemi, onemocnění pohybového systému, bolestivé syndromy měkkých tkání a kloubů jako nemoci z povolání, chronická degenerativní onemocnění nosných kloubů a jiných kloubů v soustavné péči ortopeda a rehabilitačního lékaře, bolesti zad v soustavné ambulantní rehabilitační péči, stavy po ortopedických operacích s kloubní náhradou a stavy po úrazech pohybového aparátu, stavy po operaci páteře a po amputacích dolních končetin.

Téměř ve všech lázeňských místech se léčí nemoci pohybového aparátu, v některých se využívá přítomnosti speciálních PLZ (radonová léčba a léčba peloidy).

Přístupy lázeňské léčby

Stanovený přírodní léčivý zdroj: přírodní minerální voda sirná skupina A i B (síranová a sirná), přírodní minerální voda jodová, přírodní minerální voda radonová, přírodní minerální voda termální teplá až horká (nad 35 °C), přírodní minerální voda hydrogenuhličitanovápenato-sodná u indikace VII/3, VII/5, VII/6, VII/7, VII/8, VII/9, VII/10, přírodní minerální voda uhličitá u indikací VII/1, VII/2, VII/3, VII/4, VII/6, VII/7, VII/8, VII/9, VII/10, VII/11, VII/12 (podmínkou obsah CO₂ ve vanové koupeli minimálně 1000 mg.l⁻¹), přírodní peloid z lokálního zdroje.

Vyžadovaná vyšetření před příchodem do lázní: příslušné odborné vyšetření včetně odpovídajícího laboratorního a funkčního vyšetření a včetně rentgenového vyšetření (RTG) ne staršího 2 let (popis snímků), další případné požadavky vyplývající z textu u jednotlivých indikací. U artróz jsou kontraindikacemi lázeňské léčby nestabilizovaná osteoartróza a těžké destruktivní změny. Kritériem pro opakování lázeňského pobytu je u obezity při BMI vyšším než 30 snížení hmotnosti o 5 % od posledního léčebného pobytu, u obezity při BMI vyšším než 35 snížení hmotnosti o 10 % od posledního léčebného pobytu.

U indikace VII/12 poskytovatel lázeňské léčebně rehabilitační péče zaručuje dostupnost ortopedického protetiky nebo ortotiky-protetiky.

Přístupy lázeňské léčby pro indikaci VII/1

Cílem lázeňské léčby je snížení bolestivosti, zlepšení nebo udržení rozsahu pohybů poškozených kloubů, zamezení vzniku deformit, svalových kontraktur nebo atrofií, zlepšení nebo udržení svalové síly.

PŘÍSTUPY LÁZEŇSKÉ LÉČBY pro indikaci VII/1	Přírodní léčivý zdroj	<ul style="list-style-type: none"> • koupele v minerální vodě, uhličitě koupele, peloidní koupele, radonové koupele, LTV v bazénu s PLZ • peloidní zábaly • plynové injekce nebo pneumoakupunktura
	Fyzioterapie	<ul style="list-style-type: none"> • kineziologický rozbor • individuální a skupinová LTV • ruční masáže, masáže pod vodou, mobilizace, měkké techniky • parafinové zábaly • magnetoterapie, elektroterapie – diodynamik, interferenční proudy, krátkovlnná diathermie, ultrazvuk, laser, biolampa • kryoterapie
	Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • s ohledem na komorbiditu, nejčastěji racionální antisklerotická, s omezením soli • optimalizace tělesné hmotnosti.
	Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta	<ul style="list-style-type: none"> • skupinová cvičení • cvičení, plavání v rehabilitačním bazénu • nácvik užívání pomůcek • terénní kúry dle rehabilitačního plánu

Přístupy lázeňské léčby pro indikace VII/2, VII/3, VII/4, VII/6

Cílem lázeňské léčby je snížení aktivity chronického zánětlivého procesu, zmírnění bolesti, zlepšení hybnosti pacienta, odstranit svalové dysbalance, udržet dostačující dechové funkce.

PŘÍSTUPY LÁZEŇSKÉ LÉČBY pro indikace VII/2, VII/3, VII/4, VII/6	Přírodní léčivý zdroj	<ul style="list-style-type: none"> • koupele v minerální vodě, zejména sirné, uhličitě koupele, perličkové koupele, peloidní koupele, radonové koupele, LTV v bazénu s PLZ • peloidní zábaly, nepodávat u současné osteoporózy • plynové injekce nebo pneumoakupunktura
	Fyzioterapie	<ul style="list-style-type: none"> • kineziologický rozbor • ruční masáže, masáže pod vodou, mobilizace, měkké techniky, manipulace, • magnetoterapie, elektroterapie – diadynamik, interferenční proudy, krátkovlnná diathermie, ultrazvuk, laser
	Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • s ohledem na komorbiditu, při nadváze redukční dieta
	Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta	<ul style="list-style-type: none"> • aktivní i pasivní vytahování zkráceného svalstva, gymnastika na míčích, odstranění chybných pohybových stereotypů, se zaměřením na těžiště těla, posílení svalového korzetu, škola zad • chůze, nejlépe v rovině nebo mírně nerovné krajině na základě individuálně stanoveného rehabilitačního plánu, s využitím prvků Nordic walking • cvičení na přístrojích na hřišti

Přístupy lázeňské léčby pro indikace VII/5

Hlavním cílem lázeňské léčby je zastavení nebo snížení úbytku kostní hmoty, posílení svalového korzetu, zmírnění bolestí. Zejména je nutno brát ohled na zvýšenou fragilitu kostí.

PŘÍSTUPY LÁZEŇSKÉ LÉČBY pro indikaci VII/5	Přírodní léčivý zdroj	<ul style="list-style-type: none"> • koupele v minerální vodě, zejména siričné, uhličitě koupele, perličkové koupele, radonové koupele, LTV v bazénu s PLZ • plynové injekce nebo pneumoakupunktura
	Fyzioterapie	<ul style="list-style-type: none"> • kineziologický rozbor • ruční masáže, masáže pod vodou, mobilizace, měkké techniky • magnetoterapie, elektroterapie – diadynamik, interferenční
	Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • s ohledem na komorbiditu, při nadváze redukční dieta
	Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta	<ul style="list-style-type: none"> • individuální i skupinová cvičení – racionální zvýšení fyzické aktivity, posílení svalového korzetu, tahová cvičení pomocí pružných pásů • chůze, nejlépe v rovině nebo mírně nerovné krajině na základě individuálně stanoveného rehabilitačního plánu, s využitím prvků Nordic walking • cvičení na přístrojích na hřišti

Přístupy lázeňské léčby pro indikace VII/7, VII/8, VII/10, VII/11

Hlavním cílem balneoterapie je snížit bolestivost, zlepšit hybnost, oddálit event. operaci. U stavů po úrazech a operacích je snaha navrátit původní rozsah pohybů kloubů a svalstva, odstranění případných kontraktur, zabránění sekundárním postižením, dalším svalovým dysbalancím.

PŘÍSTUPY LÁZEŇSKÉ LÉČBY pro indikace VII/7, VII/8, VII/10, VII/11	Přírodní léčivý zdroj	<ul style="list-style-type: none"> • koupele v minerální vodě, uhličitě koupele, perličkové koupele, peloidní koupele u chronických stavů, radonové koupele, LTV v bazénu s PLZ • peloidní zábaly, nepodávat u současné osteoporózy • plynové injekce nebo pneumoakupunktura
	Fyzioterapie	<ul style="list-style-type: none"> • kineziologický rozbor • ruční masáže, masáže pod vodou, mobilizace, měkké techniky • parafinové zábaly (nepodávat u současné osteoporózy) • magnetoterapie, elektroterapie – diodynamik, interferenční proudy, krátkovlnná diathermie, ultrazvuk – kromě stavů po kloubních náhradách, laser, biolampa
	Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • s ohledem na komorbiditu, nejčastěji racionální antisklerotická • při nadváze redukční
	Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta	<ul style="list-style-type: none"> • individuální LTV na neurofyziologickém podkladě • skupinová cvičení • cvičení, plavání v rehabilitačním bazénu • nácvik užívání pomůcek • terénní kúry dle rehabilitačního plánu

Přístupy lázeňské léčby pro indikace VII/9

Cílem lázeňské léčby je odstranění bolesti, zlepšení pohybových stereotypů, celkové kondice, snížit nemocnost a délku pracovní neschopnosti.

PŘÍSTUPY LÁZEŇSKÉ LÉČBY pro indikaci VII/9	Přírodní léčivý zdroj	<ul style="list-style-type: none"> • koupele v minerální vodě, uhličitě koupele, perličkové koupele, radonové koupele, LTV v bazénu s PLZ • peloidní zábaly, nepodávat u současné osteoporózy • plynové injekce nebo pneumoakupunktura
	Fyzioterapie	<ul style="list-style-type: none"> • kineziologický rozbor • ruční masáže, masáže pod vodou, mobilizace, měkké techniky, manipulace, • magnetoterapie, elektroterapie-diadynamik, interferenční proudy, ultrazvuk, laser • skotské stříky, vířivé koupele
	Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • s ohledem na komorbiditu, při nadváze redukční dieta
	Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta	<ul style="list-style-type: none"> • léčebná tělesná výchova na neurofyziologickém podkladě k odstranění chybných pohybových stereotypů, k vyrovnání svalových dysbalancí mezi zkrácenými a oslabenými svaly, se zaměřením na těžiště těla, posílení svalového (korzetu, škola zad) • chůze, nejlépe v rovině nebo mírně nerovné krajině na základě individuálně stanoveného rehabilitačního plánu, s využitím prvků Nordic walking • cvičení na přístrojích na hřišti • výhodou klima šetrné, suché v místě výskytu přírodního léčivého zdroje

**PŘÍSTUPY
LÁZEŇSKÉ
LÉČBY**
pro indikaci
VII/12

<p>Přírodní léčivý zdroj</p>	<ul style="list-style-type: none"> • koupele v minerální vodě, uhličitě koupele, perličkové koupele • peloidní zábaly • plynové injekce nebo pneumoakupunktura
<p>Fyzioterapie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kineziologický rozbor • nácvik chůze, manipulace s protézou • ruční masáže, masáže pod vodou, mobilizace, měkké techniky, manipulace, • magnetoterapie, elektroterapie – diadynamik, interferenční proudy, ultrazvuk, laser – k odstranění bolestivých spasmů, fototerapie na jizvu
<p>Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • s ohledem na komorbiditu, často diabetická, při nadváze redukční dieta
<p>Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • LTV na neurofyziologickém podkladě, k odstranění chybných pohybových stereotypů, k vyrovnaní svalových dysbalancí mezi zkrácenými a oslabenými svaly, se zaměřením na těžiště těla, posílení svalového korzetu • nácvik chůze, zvládnání terénu, schodů, postupné prodlužování tras, zvyšování obtížnosti, zlepšení vytrvalosti a síly

VIII. NEMOCI MOČOVÉHO ÚSTROJÍ

Typickým příkladem kladného účinku představitele PLZ pitné léčby jsou nemoci ledvin a močových cest. Pitná léčba je následovaná polyurií, z močových cest se vyplavují kamenotvorné látky-soli, drobné kaménky, hlen, bakterie, hnis a epitálie. Významná je i alkalizace moči, protizánětlivý a sedativní účinek. Při komplexní lázeňské léčbě této indikační skupiny se používá dále termoterapie, aplikace peloidů, elektroléčba léčebná tělesná výchova, dietní terapie i edukace. V lázních se léčí stavy po opakované infekci a zánětu ledvin nebo močových cest, nefrolitiáza a urolithiáza, stavy po léčení chronických zánětů prostaty, kde nepomohla léčba antibiotiky, cystické onemocnění ledvin a stavy po operacích ledvin a močových cest, stavy po transplantaci ledvin (pro příjemce i dárce).

Hlavním cílem balneoterapie je upravit funkci ledvin a močových cest, odstranit subjektivní obtíže, podpořit vylučování kamenotvorných látek močí, odstranit svalové dysbalance a funkční obtíže pohybového aparátu vzniklé v souvislosti s operacemi, normalizovat patologické reflexní změny.

Urologicky zaměřená lázeňská místa jsou Mariánské Lázně a Lázně Kynžvart.

Přístupy lázeňské léčby pro indikaci

Stanovený přírodní léčivý zdroj: přírodní minerální voda hydrogenuhličitano-vápenato-hořečnatá.

Vyžadovaná vyšetření před příchodem do lázní: příslušné nefrologické nebo urologické odborné vyšetření včetně výsledků laboratorních vyšetření (vždy kreatinin, sediment močový). Jsou-li hodnoty urey nebo kreatininu signifikantně zvýšeny je vyžadována clearance kreatininu; u lithiáz též chemické vyšetření kamenů, pokud jsou dosažitelné. Poskytovatel lázeňské léčebně rehabilitační péče zaručuje dostupnost nefrologa nebo urologa.

<p>Přírodní léčivý zdroj</p> <p>PŘÍSTUPY LÁZEŇSKÉ LÉČBY</p> <p>pro indikaci VIII</p>	<p>VNITŘNÍ BALNEOTERAPIE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pitná léčba – hypotonické minerální (Rudolfka, Karolina), salinické minerální vody (Křížový pramen, Ferdinandův pramen), obvykle půl hodiny před jídlem 3x denně v množství přibližně 400–500 ml, pitná léčba trvá nejméně 3 týdny • hydrocolon k vypuzování zaklíněných uretrálních kaménků, při aplikaci horké vody 39–42 °C během 20–30 minut do tračníku • koupele v minerální vodě, uhličitě koupele, perličkové koupele, sírné koupele – sedací teplé, vzestupné, koupele
	<p>VNĚJŠÍ BALNEOTERAPIE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • bérců s následujícím suchým zábalem • peloidní aplikace k uvolnění spasmů zádoových svalů, na bedra u lithiázy, na podbřišek u onemocnění dolních močových cest – částečné, celkové, ve formě zábalů, obkladů či koupelí • plynové injekce nebo pneumoakupunktura
<p>Fyzioterapie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kineziologický rozbor • myofeedback a cvičení pánevního dna při inkontinenci a stavech po operacích • hydrokinezioterapie • ruční masáže klasické i reflexní, masáže pod vodou, mobilizace, měkké techniky, facilitační techniky k uvolnění reflexních změn podél páteře, manipulace • magnetoterapie, elektroterapie – diadynamik, interferenční proudy, ultrazvuk, krátkovlnná diatermie, laser k odstranění bolestivých spasmů • lymfodrenáže ruční i přístrojové • vířivé koupele celotělové i částečné 	
<p>Dietní režim <i>ve spolupráci s nutrič. terapeutem.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • dieta je důležitou součástí lázeňské léčby, s omezením kořeněných a dráždivých jídel, soli, s omezením kamenotvorných látek a s ohledem na komorbiditu 	
<p>Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • cvičení na neurofyziologickém podkladě, k odstranění chybných pohybových stereotypů, k vyrovnání svalových dysbalancí mezi zkrácenými a oslabenými svaly, se zaměřením na těžiště těla, posílení svalového korzetu • léčebná tělesná výchova individuální a skupinová – podle základní diagnózy, od lehkého kondičního cvičení, relaxačních a dechových cvičení při chronických závažnějších onemocněních ledvin s poruchou funkce, kondiční cvičení, cvičení na pánevní dno, závěsný aparát ledvin, na stěnu břišní, bederní svalstvo, cvičení na přístrojích, senzomotorické stimulace, facilitace – kartáčování • terénní léčba dle rehabilitačního plánu 	

IX. DUŠEVNÍ PORUCHY

Základy lázeňské rehabilitace psychiatrických pacientů v našich zemích vytvořil zakladatel moderní vodoléčby Vincenz Priessnitz. V současné době jsou lázně nejvýznamnějším zdravotnickým zařízením pro léčebnou rehabilitaci pacientů s psychózami ve stádiu remise a s těžkými neurotickými poruchami, a to jak v návaznosti na hospitalizaci nebo při soustavné ambulantní péči. V lázních se úspěšně léčí pacienti s narušenou regulací aktivity mozkové kůry. V průběhu léčby dochází k významné redukci subjektivních potíží, ke změně reaktivity a regulace organismu na kvalitativně vyšší úroveň. V lázeňské léčbě duševních poruch má velmi významnou roli soubor všech emočních faktorů, krajina, lázeňské prostředí, příjemné sluchové vjemy. Důležitou roli zde hraje aklimatizace pacienta, při správně řízeném režimu jsou aklimatizační potíže minimální. Úspěšná léčba musí mít trvání 3–4 týdny.

Lázně určené pro léčbu duševních poruch jsou mimo tradičních Jeseníků i Jánské Lázně, Karlova Studánka, Lázně Kynžvart a Lipová.

Přístupy lázeňské léčby

Stanovený přírodní léčivý zdroj: klimatické podmínky příznivé k léčení.

Vyžadované vyšetření před příchodem: psychiatrické vyšetření s uvedením dosavadního průběhu léčení.

Poskytovatel lázeňské léčebně rehabilitační péče zaručuje dostupnost ergoterapeuta, klinického psychologa a psychiatra.

**PŘÍSTUPY
LÁZEŇSKÉ
LÉČBY**

pro indikaci
IX

<p>Přírodní léčivý zdroj</p>	<ul style="list-style-type: none"> • koupele v minerální vodě, uhličitě koupele, perličkové koupele • peloidní zábaly
<p>Fyzioterapie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • suché zábaly, přísadové koupele 37–38 °C, při neklidu 34–36 °C, střídavé nožní koupele, vířivé koupele • 4komorová galvanická lázeň • helioterapie, fototerapie SAD • krátkovlnná diatermie hlavy – zvýšení tonu parasymptiku • ergoterapie, arteterapie s hlinou a jinými materiály • muzikoterapie • masáže – reflexní i klasické • fyzikální terapie k uvolnění svalových spasmů • elektrospánek – nízkofrekvenční impulzy malé intenzity a napětí • skupinová a individuální psychoterapie
<p>Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • s ohledem na komorbiditu
<p>Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • cvičení jógy, relaxační cvičení • individuální cvičení • skupinová cvičení v tělocvičně, v rehabilitačním bazénu • vycházky, aeroterapie • tanec

X. NEMOCI KOŽNÍ

Chronická dermatologická onemocnění v soustavné péči dermatologa příkladně reagují na lázeňskou léčbu, týká se to především atopického ekzému, lupénky, toxického kontaktního ekzému a ekzému jako nemoci z povolání, nespecifikovaného kožního onemocnění, stavů po popáleninách a po rekonstrukčních výkonech. Využívá se zde především přírodních léčivých zdrojů ve formě např. sирných, radonových nebo jodových koupelí, ale příhodných klimatických podmínek.

Stanovený přírodní léčivý zdroj: přírodní minerální voda sирná skupina B (sирná), přírodní minerální voda jodová, přírodní minerální voda chlorido-sodná hypertonická, přírodní minerální voda radonová u indikace X/5, přírodní peloid sирný z lokálního zdroje. Klimatické podmínky příznivé k léčení u indikace X/1 a X/2.

Poskytovatel lázeňské péče zaručuje dostupnost dermatovenerologa u indikace X/2.

Přístupy lázeňské péče

Cílem lázeňské léčby je zmírnit rozsah, intenzitu a trvání onemocnění, zabránit recidivám a progresi, zkrátit nemocnost a zlepšit kvalitu života.

**PŘÍSTUPY
LÁZEŇSKÉ
LÉČBY**

pro indikaci
X

<p>Přírodní léčivý zdroj</p>	<ul style="list-style-type: none"> • koupele v minerální vodě – vody sirsňé, uhličitě, jodové, radonové, mořská voda • peloidní zábaly, peloidní koupele (rašeliny, slatiny, bahna) • plynové injekce CO₂, pneumoakupunktura při komplikacích na pohybovém ústrojí
<p>Fyzioterapie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • fototerapie – monochromatické i polychromatické UV záření • přísadové koupele (bylinné, olejové, solfatanové, s ichtamolem, pšeničnými otrubami, solí, jódem, dubovou kůrou), které slouží jako příprava pro fototerapii a aplikaci medikamentů • při komplikacích na pohybovém ústrojí – magnetoterapie, elektroterapie-diadynamik, interferenční proudy, ultrazvuk • laser, biolampa na podporu hojení kožních defektů, jizvy • kinezioterapie – k ovlivnění metabolických poruch, ke zvýšení tělesné zdatnosti, pozitivnímu ovlivnění psychiky • psychoterapie
<p>Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • v závislosti na základním onemocnění-omezení koření, solí, eliminace alergenů, extrémních teplot pokrmů a nápojů, kávy, čaje, alkoholu, čokolády, při intoleranci lepku nebo laktózy bezlepková nebo bezlaktózová dieta
<p>Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • léčebná tělesná výchova individuální a skupinová • terénní kůry s ohledem na komorbidity, postupné zvyšování zátěže a intenzity

XI. NEMOCI GYNEKOLOGICKÉ

Gynekologická onemocnění se léčí jen v několika evropských lázních. V České republice ve Františkových Lázních má léčení sterility a infertility svoji dlouholetou tradici, léčí se zde i druhotná sterilita na podkladě zánětlivém i funkčním, opakované spontánní potraty, opakující se zánětlivá onemocnění vnitřních rodidel a jejich následky, stavy po komplikovaných operacích gynekologických a stavy po komplikovaných operacích v oblasti malé pánve.

Gynekologicky zaměřené lázeňské léčení je mimo jiné ve Františkových Lázních, v Lednici, v Lázních Bělohrad.

Stanovený přírodní léčivý zdroj: minerální voda jodová (mimo PLZ primárně uhličitých), přírodní peloid z lokálního zdroje – sirnoželezitá slatina.

Poskytovatel lázeňské léčebně rehabilitační péče zaručuje dostupnost gynekologa a porodníka u indikace XI/1 a XI/2.

**PŘÍSTUPY
LÁZEŇSKÉ
LÉČBY**

pro indikaci
IX

<p>Přírodní léčivý zdroj</p>	<ul style="list-style-type: none"> • koupele v minerální vodě typu alkalicko-salinicko-muriatických a železnatých kyselek s obsahem Glauberovy soli, uhličitě koupele, sirno-železnatá slatina-slatinné koupele, slatinné zábaly, intravaginální slatinné tampony • sedací plynná uhličitá koupel, suché uhličitě koupele se zřídelním plynem • plynové injekce, pneumoakupunktura-při komplikacích na pohybovém ústrojí
<p>Fyzioterapie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kineziologický rozbor • ruční masáže klasické i reflexní, mobilizace, měkké techniky, masáže pod vodou, vířivé koupele, perličkové koupele • krátkovlnná diathermie, ultrazvuk, elektroléčba – diadynamik a různé interferenční proudy, magnetoterapie, laser, biolampa • lymfodrenáže, oxygenoterapie, parafín
<p>Dietní režim <i>je určen ve spolupráci s nutričním terapeutem.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • racionální dieta, varianty dle komorbidity
<p>Pohybová léčba pod vedením fyzioterapeuta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • individuální a/nebo skupinové cvičení v tělocvičně, bazénu jóga, u léčení sterilit rehabilitační postupy dle Mojžíšové a dalších metodik • kromě výše uvedených pohybových aktivit terénní kůry s dózovanou délkou a intenzitou, s ohledem na komorbiditu, výhodou s použitím prvků Nordic walking

Tabulka 1 | Indikace lázeňských míst ČR pro dospělé

Za lázeňské místo lze stanovit území obce nebo více obcí, v jejichž územním obvodu se vyskytuje PLZ. Režim ochrany lázeňského místa stanoví statut lázeňského místa. Lázeňské místo a statut lázeňského místa stanoví vláda nařízením (lázeňský zákon).

lázně nemoci	onkologické	oběhového ústrojí	trávicího ústrojí	z poruch výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí	dýchacího ústrojí	nervové	pohybového ústrojí	močového ústrojí	duševní poruchy	kožní	gynekologické
indikační skupina	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Bechyně						×	×				
Běloves											
Bílina											
Bludov				×			×				
Dubí											
Františkovy Lázně	×	×	×	×		×	×			×	×
Jáchymov		×		×		×	×			×	
Jánské Lázně	×			×	×	×	×				
Jeseník	×			×	×				×	×	
Karlova Studánka	×	×		×	×	×	×		×	×	
Karlovy Vary	×		×	×			×				
Konstantinovy Lázně	×	×		×		×	×				
Kostelec u Zlína							×			×	
Lázně Bělohrad	×					×	×			×	×
Lázně Bohdaneč						×	×				
Lázně Kynžvart			×	×	×		×	×		×	
Lázně Kunderatice						×	×				
Lázně Libverda	×	×		×		×	×				
Lednice						×	×				×

lázně nemoci	onkologické	oběhového ústrojí	trávicího ústrojí	z poruch výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí	dýchacího ústrojí	nervové	pohybového ústrojí	močového ústrojí	duševní poruchy	kožní	gynekologické
indikační skupina	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Lipová - lázně				×	×				×	×	
Luhačovice	×	×	×	×	×	×	×				
Mariánské Lázně	×	×	×	×	×	×	×	×			×
Mšené Lázně	×					×	×				
Nový Darkov-Klimkovice		×				×	×			×	×
Ostrožská Nová Ves	×	×				×	×			×	
Poděbrady	×	×		×		×	×				
Slatinice	×	×				×	×			×	
Teplice nad Bečvou	×	×		×		×	×				
Teplice v Čechách						×	×				
Toušeň						×	×				
Třeboň						×	×				
Velichovky	×					×	×				
Velké Losiny	×	×				×	×			×	
Vráž						×	×				

Tabulka 2 | Lhůta pro nástup léčebného pobytu pro dospělé dle indikačního seznamu

nemoci	číslo indikace	indikace	Lhůta pro nástup léčebného pobytu pro dospělé
onkologické	I/1	zhoubné nádory	do 12 měsíců po ukončení komplexní protinádorové léčby (s výjimkou dlouhodobé hormonální terapie)
	oběhového ústrojí	II/2	stav po infarktu myokardu
II/5		funkční poruchy periferních cév a stavy po trombózách chronický lymfatický edém	nejdříve za 3 měsíce po odeznění akutního stádia
II/6		stavy po kardiochirurgických výkonech	do 3 měsíců po operaci
II/7		stavy po perkutánní transluminární koronární angioplastice	do 3 měsíců po angioplastice
II/8		stavy po rekonstrukčních a revaskularizačních operacích na cévním systému mimo srdce a hrudní aorty	do 4 měsíců po operaci
		stavy po perkutánní transluminární angioplastice	v rozmezí 4 až 12 měsíců
II/9		stavy po transplantaci srdce	přímé přeložení ze zdravotnického zařízení poskytovatele lůžkové péče nebo do 12 měsíců po operaci
trávicího ústrojí	III/2	stavy po operaci žaludku, dvanáctníku, jícnu a střev s postresekční symptomatologií endoskopicky ověřenou	do 6 měsíců po operaci

nemoci	číslo indikace	indikace	lhůta pro nástup léčebného pobytu pro dospělé
z poruchy výměny látkové	III/5	stavy po komplikovaných operacích žlučníku a žlučového traktu, po zákrocích pro stenozu a lithiazu žlučových cest, pooperační kreatitidocholangitis, ikterus, instrumentace žlučových cest, endoskopická retrográdní, stavy po dissoluci kamenů a extrakorporální litotrypsii	do 6 měsíců po komplikovaných operacích žlučníku a žlučového traktu, do 6 měsíců po dissoluci kamenů a extrakorporální litotrypsii
	III/6	stavy po akutní hepatitis jakékoliv etiologie a toxickém jaterním poškození; chronická hepatitis s přetrváváním positivity markerů, asociovaná autoimunitní hepatitis primární biliární cirhóza	do 6 měsíců od stanovení onemocnění při konzervativní terapii
	III/7	stavy po resekčních výkonech, transplantacích jater nebo operacích a transplantacích pankreatu	stavy po resekčních výkonech do 6 měsíců po operaci, stavy po transplantacích do 12 měsíců po operaci
	III/8	stavy po akutní pankreatitis nebo po exacerbaci chronické pankreatitis, prokázaná chronická pankreatitis	do 6 měsíců od zahájení léčby akutní pankreatitis nebo po exacerbaci chronické pankreatitis, při komplikacích do 12 měsíců od zahájení léčby akutní pankreatitis nebo po exacerbaci chronické pankreatitis
	IV/2	stavy po totální thyreoidektomii, hypothyreóza při obtížně probíhající lékové substituci	do 6 měsíců po chirurgickém výkonu do 6 měsíců od stanovení onemocnění hypotyreózy
	IV/3	stavy po operacích hyperfunkčního benigního adenomu hypofýzy a nadledvin při přítomnosti sekundár. symptomů onemocnění	do 6 měsíců po chirurgickém výkonu

nemoci	číslo indikace	indikace	lhůta pro nástup léčebného pobytu pro dospělé
dýchacího ústrojí	V/1	stavy po operaci horních cest a dolních cest dýchacích; netýká se stavů po operacích tonsil, adenoidních vegetací a nosní přepážky, stavy po transplantaci plic	stavy po operaci dolních cest a horních cest dýchacích do 6 měsíců po operaci stavy po transplantaci plic do 12 měsíců po transplantaci
	V/3	stavy po komplikovaném zánětu plic	do 4 měsíců po ukončení hospitalizace
	VI/4	zánětlivé nemoci centrálního nervstva	nejpozději do 6 měsíců po ukončení hospitalizace
	VI/5	hemiparézy a paraparézy cévního původu se známkami obnovující se funkce	v přímé návaznosti na hospitalizaci, nejpozději do 6 měsíců po ukončení hospitalizace, po odeznění akutního stadia nemoci
	VI/6	stavy po poraněních a operacích mozku, míchy a periferního nervstva s poruchami hybnosti se známkami obnovující se funkce	nejpozději do 6 měsíců po operaci nebo úrazu
	pohybového ústrojí	VII/9	chronický vertebrogenní algický syndrom funkčního původu v soustavné ambulantní rehabilitační péči
VII/10		stavy po ortopedických operacích s použitím kloubní náhrady	neprodleně, jakmile stav umožní zatížení léčebnou rehabilitací, nejpozději do 3 měsíců po úrazu nebo operaci; v případě pooperačních komplikací do 6 měsíců po operaci

nemoci	číslo indikace	indikace	lhůta pro nástup léčebného pobytu pro dospělé
močového ústrojí	VII/11	stavy po úrazech pohybového ústrojí a po ortopedických operacích včetně stavů po operacích meziobratlových plotének a stenóz kanálu páteřního, pokud není soustavná ambulantní nebo lůžková rehabilitační péče efektivní	neprodleně, jakmile stav umožní zatížení léčebnou rehabilitací, nejpozději však do 6 měsíců po úrazu nebo operaci; v případě pooperačních komplikací do 12 měsíců po operaci
	VII/12	stavy po amputacích dolní končetiny, stupeň aktivity 1 až 4, kdy je pojištěn vybavený protézou	do 12 měsíců po operaci
	VIII/3	stavy po operacích ledvin a močových cest včetně operací endovezikálních a stavů po komplikované prostatektomii a nefrolitotrypsii, doléčení po litotrypsii extrakorporálními rázovými vlnami	do 6 měsíců po operaci ledvin a močových cest včetně operací endovezikálních a stavů po prostatektomii a nefrolitotrypsii
duševní poruchy	VIII/5	stavy po transplantaci ledviny při stabilizované funkci štěpu dárce, štěpu (ledviny)	do 6 měsíců po transplantaci, při komplikacích nejpozději do 12 měsíců po transplantaci
	IX/1	psychózy ve stádiu remise	v přímé návaznosti na hospitalizaci na lůžkovém psychiatrickém oddělení nebo při soustavné ambulantní péči jako alternativa následné lůžkové psychiatr. péče po každé exacerbaci
	IX/2	těžké neurotické poruchy a jiné nepsychotické poruchy	v přímé návaznosti na hospitalizaci na lůžkovém psychiatrickém oddělení nebo při soustavné ambulantní péči jako alternativa následné lůžkové psychiatr. péče po každé exacerbaci
kožní	X/1	atopický ekzém	do 25 let věku, starší v přímé návaznosti na hospital. na lůžkovém oddělení dermatovenerologie nebo jako alternativa této péče

nemoci	číslo indikace	indikace	Lhůta pro nástup léčebného pobytu pro dospělé
gynekologické	X/2	generalizovaná a artropatická psoriasis vulgaris	v přímé návaznosti na hospital. na lůžkovém oddělení dermatovenerolog. nebo jako alternativa této péče
	X/4	chronické dermatózy nereagující na ambulantní léčbu	léčba se poskytuje výjimečně v přímé návaznosti na hospitalizaci na lůžkovém oddělení dermatovenerologie nebo jako alternativa této péče
	X/5	stavy po popáleninách a po rekonstrukčních výkonech, kde hrozí značné kontraktury	do 3 měsíců od ukončení péče příslušných specialistů
	XI/2	opakující se zánětlivá onemocnění vnitřních rodidel a jejich následky (adnexitis chronica, metritis chronica, adhesiones pelvis minoris, oclusio tubarum, colpitis ch.	do 3 měsíců po odeznění akutní exacerbace zánětlivého onemocnění u žen do 40 let
	XI/3	stavy po komplikovaných operacích gynekologických	do 3 měsíců po operaci

Specifika lázeňské léčby dětí a dorostu

Balneoterapie dětí a dorostu v Evropě je praktikována mimo Českou republiku, také v Rusku a Itálii. V Itálii jsou léčeny děti s kožními potížemi a v Rusku mimo dermatologické indikace jsou léčeny děti s neurologickými a pohybovými potížemi. V ČR jsou pokryty všechny základní indikace jako u dospělých. V jednotlivých indikacích je specifikováno o jaké nemoci dětí a dorostu se jedná.

- V lázeňských léčebnách jsou léčeny děti od 12 měsíců do 19 let.
- Léčba dětí a dorostu je vždy komplexní a trvá 28 dní.
- Děti do 6 let dle zákona č. 48/1997 Sb. jezdí s doprovodem.
- Jsou-li léčeny děti bez doprovodu, je pro ně v lázních připraven dobře vyškolený odborný a výchovně poradenský personál, vyžaduje to také dobrou spolupráci s rodiči, případně vysílajícími lékaři.
- Důležitou součástí péče o děti bez doprovodu (často i pro děti s doprovodem) je nabídka různých volnočasových aktivit, které rovněž velmi dobře napomáhají výslednému efektu lázeňské léčby.
- V některých indikačních skupinách je třeba přizpůsobit procedury věku dítěte.
- Léčba dětí je vždy spojena s edukací a nácvikem dovedností. Výhodou pobytu dětí s doprovodem je současná edukace doprovázející osoby (obvykle rodiče dítěte), která přináší efekt lázeňské léčby i do rodinného prostředí.
- Lázeňská léčba je vždy přizpůsobena věku a schopnostem dítěte, je vždy upravena režimovou, dietní a pohybovou léčbou. Často je třeba upravit i stávající medikamentózní léčbu.
- Je individuálně určen čas poskytované procedury, který je uzpůsoben různým věkovým kategoriím.
- Důležitá je motivace dítěte, individuální a hravý přístup, nutno počítat s nespoluprací dítěte či netolerancí procedury.
- Pokud dítě netoleruje z důvodu věku či zdravotního stavu předepsanou proceduru, je nutné vždy vše řešit s ošetřujícím lékařem lázeňského zařízení, který může netolerovanou proceduru nahradit či zrušit.
- Specifikem lázeňské léčby dětí a dorostu je i práce s doprovodem dítěte, důležité jsou

edukace i spolupráce s rodinou.

- Často je nutná i spolupráce s ošetřujícím lékařem.
- Lázeňský lékař musí vždy zvážit převládající potíže dítěte a přizpůsobit procedury zdravotnímu stavu a věku dítěte.
- U procedur s využitím PLZ, jako je např. peloid, minerální koupele je vždy nutné akceptovat aktuální zdravotní stav pacienta a věk dítěte (např. děti s opakovanými infekcemi močových cest nelze prohřívát v oblasti pánve peloidem, pokud mají aktuálně močový nález).
- Je třeba myslet i na dlouhodobé možné následky při používání některých procedur jako je např. magnetoterapie s možností vlivu na růstové chrupavky, léčebnou tělesnou výchovu je třeba přizpůsobit vývojové fázi dítěte, akceptovat možné zatížení pohybového aparátu.
- Dětská balneologie se v současné době orientuje na principy zdravého životního stylu, na edukaci rodinných příslušníků a samotných dětí, při lázeňském pobytu mají možnost ochutnat racionální stravu, nabídku pohybových a volnočasových aktivit i správných režimových opatření.

XXI. NEMOCI ONKOLOGICKÉ

Balneoterapie dětí s onkologickým onemocněním ve stadiu remise je identická s lázeňskou léčbou této indikace u dospělých.

Více nežli u dospělých je zde kladen důraz na individuální přístup a edukaci dítěte i doprovodu. Neoddělitelnou součástí je cílená psychoterapie a posílení imunitního systému, otužovacích a adaptačních mechanismů. Lázeňské zařízení zajišťuje dostupnost klinického onkologa.

XXII. NEMOCI OBĚHOVÉHO ÚSTROJÍ

Dětská balneoterapie rehabilituje a léčí vrozené a získané vady srdeční, stavy po operacích srdce, systémová revmatická a kolagenní onemocnění, prognosticky závažná riziková onemocnění srdečně cévního aparátu (dyslipidemie, hypertenze, významná genetická zátěž). Dříve častá revmatická horečka se dnes téměř nevyskytuje. Děti s vrozenými srdečními vadami po operacích nemusí být vždy vhodné pro umístění v kolektivním zařízení. Rozhodnutí záleží na ošetřujícím dětském kardiologovi dle aktuálního stavu dítěte. Dále v úvahu přicházejí stavy po zánětlivých postiženích perikardu nebo myokardu, a to po odeznění akut-

ního stádia, bez známek klinické i laboratorní aktivity, bez poruchy funkce, bez AV bloku III. st. V případech, že stav již nevyžaduje hospitalizaci, ale není ještě vhodné propuštění do domácí péče, např. pro špatné sociální nebo hygienické poměry rodiny. Vhodný je také pobyt v lázních dětí s chronickými karditidami.

V léčebných postupech se využívá jako PLZ přírodní minerální voda uhličitá a jodová, plyný CO₂. Velmi vhodná je edukační léčba u dětí s prognosticky závažnými rizikovými faktory.

Při příchodu je vyžadováno vyšetření dětského kardiologa, elektrokardiografický záznam, echokardiografie. Lázeňské zařízení zajišťuje dostupnost kardiologa. Metodika komplexní lázeňské léčby je identická s lázeňskou léčbou dospělých s důrazem na zhodnocení výkonnosti a stavu dětského pacienta a tomu přizpůsobení individuální léčby.

XXIII. NEMOCI TRÁVICÍHO ÚSTROJÍ

Mluvíme-li o balneoterapii gastroenterologických chorob u dětí, myslíme vždy karlovarský typ lázeňské léčby. V současné době tuto lázeňskou léčbu děti absolvují i ve Františkových Lázních, Lázních Kynžvart a v Luhačovicích.

Indikace jsou především chronická onemocnění žaludku, střev, stavy po operacích, psychosomatická onemocnění s gastrointestinálními symptomy, nespecifické střevní záněty, malabsorpční syndromy, stavy po operacích na tenkém a tlustém střevě, potravinové alergie, nemoci jater, stavy po infekčních hepatitidách, po infekční mononukleóze, stavy po toxickém poškození jater, po úrazech jater, vrozené metabolické nemoci s poškozením jater, po transplantacích, chronická onemocnění žlučníku a žlučových cest, stavy po operacích žlučníku a žlučových cest, chronická onemocnění slinivky břišní, cystická fibróza, stavy po akutní pankreatitidě a po operacích a úrazech pankreatu.

Po příjezdu pacient absolvuje vstupní prohlídku u lázeňského lékaře (nejlépe pediatra). Dle diagnóz hlavních a vedlejších, se zhodnocením současných potíží a celkového stavu pacienta navrhne lékař vhodnou kombinaci pitné kúry minerálními prameny a lázeňských léčebných procedur s ohledem na věk dítěte a délku léčebného pobytu. Svoji roli hrají také léčebné možnosti příslušného lázeňského zařízení, např. specializace a zkušenost rehabilitačního pracovníka s individuální rehabilitací u některých diagnóz: inkontinence po operacích anu, dechová cvičení v kombinaci s inhalacemi u dětí s mukoviscidozou.

Komplexní lázeňská léčba je zaměřena na zvyšování odolnosti organismu k nepříznivým vlivům okolí, na fyzickou a psychickou zátěž běžného života. Základem je pitná léčba hydrogen-uhličitano-vápenato-hořečnatou, hydrogenuhličitano-sodnou a chlorido-sodnou minerální vodou dle příslušného lázeňského místa. Minerální voda ovlivňuje vnitřní prostředí cestou nespecifických podnětů. Působí lokálně na sliznici trávicího systému, dále svým postresorptivním účinkem na játra, žlučové cesty a na slinivku. Pro pitnou kúru dětí platí stejné indikace a ome-

zení jako pro dospělé pacienty. Nedoporučuje se pít prameny do 3 let věku pro přílišnou zátěž ledvin solemi.

Z balneologických postupů se užívá k zevní balneaci zejména vodoléčebných procedur perlové a vířivé koupele, u starších dětí skotské stříky a podvodní masáže. Léčebná tělesná výchova, pohybová výchova a plavání tvoří nedílnou součást komplexní lázeňské léčby. Pohybový program je individuální. Řídí se diagnózou dítěte, jeho věkem, konstitucí a celkovým stavem. Působení vhodného pohybového režimu, jako i dalších procedur (inhalace minerálních pramenů, pobyty v solné jeskyni, masáže, peloidy) je součástí individuálního režimu, který je stanoven při nástupu do lázní každému dítěti. Cílem je navození psychické a fyzické pohody dítěte, celkové zlepšení kvality jeho života. K tomu slouží i edukace doprovázejícího člena rodiny.

Lázeňská léčba dětí má mimořádný význam v prevenci a léčbě pozdějších komplikací onemocnění trávicího traktu.

XXIV. NEMOCI Z PORUCH VÝMĚNY LÁTKOVÉ A ŽLÁZ S VNITŘNÍ SEKRECÍ A OBEZITA

V této indikační skupině jsou děti s diabetem mellitus I. typu, obezitou, onemocněním štítné žlázy, nadledvinek nebo hypofýzy.

Výběr lázeňských míst je rozmanitější než u předcházející skupiny. PLZ se využívají jak pro vnitřní, tak i zevní balneaci. Pro vnitřní balneaci se využívají k pitné léčbě minerální vody chlorido-sodné, hydrogenuhličitano-sodné a sирné (skupina A-síranová). K zevní balneaci se využívají minerální vody uhličitě, jodové a rovněž sирné. U onemocnění štítné žlázy, nadledvinek a hypofýzy mají význam i vhodné klimatické podmínky.

Při příjezdu do lázní je vyžadována zpráva odborného lékaře a u úplavice cukrové laboratorní výsledky ne starší než 1 měsíc.

Léčebné zařízení musí zajistit dostupnost dětského diabetologa eventuelně endokrinologa.

Po vstupní prohlídce u lázeňského lékaře (nejlépe pediatra) je ordinována individuální komplexní lázeňská léčba, zahrnující pitnou léčbu, dietoterapii, vodoléčebné procedury, metody fyzioterapie s cílem zvyšování odolnosti organismu k nepříznivým vlivům okolí, na fyzickou a psychickou zátěž běžného života. Důležitou součástí léčby je léčebná tělesná výchova, stanovení postupné zátěže u obézních dětí. Součástí léčby je i vytváření návyků, které vedou ke snižování tělesné váhy. U diabetiků zlepšuje lázeňská léčba utilizaci glukózy zvýšením vazebné senzitivity inzulínu, ovlivňuje oxidační enzymy ve svalech a novotvorbu svalových kapilár. Ovlivňuje pozitivně metabolismus tuků. Edukační program je nezbytný u diabetiků a při léčbě obezity. Je zaměřen i na doprovázející osoby. Nezbytnou součástí je zavedení motivačního programu zaměřeného na zdravý životní styl s dostatkem různých pohybových aktivit a racionální stravu.

Lázeňská léčba dětí má nezastupitelný význam v prevenci a léčbě pozdějších komplikací úplavice cukrové a poruch výměny látkové.

XXV. NEMOCI DÝCHACÍHO ÚSTROJÍ

Onemocnění dýchacího ústrojí dětí a dorostu velice dobře reaguje na lázeňskou léčbu především díky čistému klimatu, ale i komplexnímu léčebnému přístupu. K pitné léčbě a inhalacím se využívá minerální voda hydrogenuhličitano-vápenato-hořečnatá, hydrogenuhličitano-sodná a chlorido-sodná. Součástí terapeutického plánu je zejména klimatoterapie, dostatek pohybu venku, terénní kúry, dozovaná léčebná tělesná výchova, dechová gymnastika včetně využití dechových trenažerů a měkkých technik, inhalační terapie a dietoterapie. Často velice dobře děti reagují již na změnu prostředí a podnebí v lázeňském místě. Terapie nemocných vyžaduje komplexní, dlouhodobou, systematickou a multioborovou spolupráci. Její součástí je i možnost delšího pobytu nemocného dítěte ve zdravém prostředí, nezátíženém exhalacemi, a vytvoření podmínek pro sice zpravidla jen krátkodobou nicméně důležitou a účinnou restauraci narušeného imunitního systému. Nezanedbatelnou složkou péče je také edukační působení zdravotnického personálu na nemocné dítě a případně i jeho rodiče, aby bylo dosaženo porozumění problematice nemoci i zafixování zásad správného dýchání, správné inhalační techniky, denního režimu a zdravého životního stylu.

Z lázní zaměřených na léčbu těchto onemocnění jsou to Jánské Lázně, Jeseník, Lázně Kynžvart, Lipová a Luhačovice.

Indikace lázeňského léčení jsou zaměřeny na specifická onemocnění dýchacího ústrojí: recidivující otitidy, záněty průdušek, opakované záněty plic, bronchiektázie, asthma bronchiale, cystická fibróza, stavy po operacích a traumatech na dýchacím ústrojí. Před příchodem je vyžadováno vyšetření otorinolaryngologa a u alergií alergologické vyšetření.

XXVI. NEMOCI NERVOVÉ

Indikace lázeňské léčby u nemocí nervových jsou v dětském věku v kompetenci dětského neurologa. Nejčastěji je lázeňská léčba součástí léčebné péče o nemocné s poruchami periferního motorického neuronu (chabé obrny), svalovými dystrofiemi a jinými svalovými onemocněním (mimo zcela imobilní stavy), dětskou mozkovou obrnou s převažujícím hybným postižením. Indikacemi lázeňské léčby jsou také hybné poruchy vzniklé jako následek postižení CNS zánětem, úrazem, cévní příhodou, operací benigních nádorů CNS, degenerativním procesem, které jsou ovlivnitelné rehabilitací a dále kořenové syndromy.

Základem lázeňské léčby této skupiny nemocí je rehabilitace a fyzioterapie, vodoléčba, léčebná tělesná výchova v bazénu a zábaly – u dětí lokální, u dorostu celotělové. Kontraindikací je mentální retardace, znemožňující spolupráci při rehabilitaci.

Z PLZ se využívají minerální vody s iróné skupiny B, jodové, minerální vody teplé až horké, minerální vody hydrogenuhličitanó-vápenató-sodné, uhličitó u dorostu celkové, u dětí částečné.

Děti a dorost pro tuto indikaci se léčí v Jánských Lázních, Karlových Varech, Františkových Lázních a Lázních Kynžvart.

XXVII. NEMOCI POHYBOVÉHO ÚSTROJÍ

Spektrum onemocnění pohybového aparátu u dětí a dorostu léčených v lázních odpovídá i příslušným diagnózám v tomto věku. U juvenilní idiopatické artritidy je kromě základní medikamentózní terapie důležitou součástí léčby lázeňská léčba a rehabilitace postižených kloubů. Cílem je zachovat či navrátit plnou funkci kloubu, předejít vzniku kontraktur, zlepšit průvodní hypotrofie svalů a omezit tak následky proběhlých zánětlivých změn na pohybovém aparátu. Zkušenosti ukazují, že děti v praktickém životě nejsou schopné překonat přirozenou lidskou lenost a pravidelně necvičí. Z těchto důvodů je několikátýdenní pobyt v lázeňském zařízení jednou v roce, zaměřený na kolektivní i individuální rehabilitaci, plavání, masáže a ostatní fyzikální procedury, velmi prospěšný. Děti se vracují po absolvování lázeňské léčby po stránce kloubní pohyblivosti velmi zlepšeny a aspoň nějaký čas pokračují v naučené životosprávě. Za přínos lze považovat také to, že se děti setkají v lázních s vrstevníky s podobným postižením, vymění si tam své vlastní zkušenosti s nemocí a bojem s ní. Výhodná je i možnost absolvování lázeňského pobytu předškolních dětí spolu s jedním z rodičů.

Indikací k lázeňské léčbě je také chronická artritida a jiná chronická onemocnění kloubů a páteře, kdy se pacienti přednostně přijímají z lůžka, vrozené či získané ortopedické vady, stavy po ortopedických operacích, primární a sekundární osteoporóza dětského a dorostového věku. Morbus Perthes, Morbus Scheuermann.

Využívání PLZ, především minerálních vod a peloidů je identické jako u skupiny nervových onemocnění. Rovněž tak lázeňská místa vhodná pro léčení této skupiny jsou stejná.

XXVIII. NEMOCI MOČOVÉHO ÚSTROJÍ

Jediné lázně v České republice specializované na léčení onemocnění močového ústrojí u dětí a dorostu jsou Lázně Kynžvart. K léčbě se zde využívá komplexního působení PLZ spolu s fyzikální terapií, individuální tělesnou výchovou dle diagnózy a indikační skupiny, dietou

a odbornými lékaři stanovenou medikamentózní léčbou a režimovými opatřeními. Indikací k lázeňské léčbě jsou opakované a vleklé záněty ledvin a močových cest s funkční poruchou vyprazdňování dolních močových cest nebo bez ní, poruchy mikce, ledvinové a močové kameny po operaci, drcení i spontánním odchodu, stavy po operacích ledvin a močových cest, chronické glomerulonefritidy a nefrotický syndrom v klidovém stadiu, lipoidní nefróza, hereditární nefropatie a stavy po transplantaci ledvin.

Součástí lázeňské léčby je pitná kúra (u dětí s ledvinnými nebo močovými kameny se složením přímo zaměřeným na prevenci tvorby dalších kamenů), jako PLZ se využívá minerální voda hydrogenuhličitano-vápenato-hořečnatá, dietní režim, léčebná tělesná výchova pro posílení svalů pánevního dna především u dětí s poruchou funkce dolních močových cest. Svě opodstatnění má klasická a reflexní masáž a míčkování. Využívá se i působení rašeliny a zřídelného plynu. K nácviku mikce se využívají techniky myofeedback, měření postmikčního rezidua „bladder scannerem“, metody alarmu a nových přístupů v rámci uroterapie.

Nezbytná je spolupráce s vyššími pracovišti jako jsou Fakultní nemocnice s urologickými klinikami a spolupráce s významnými odborníky v oboru. Důležitá je motivace dětí a jejich rodičů během lázeňského pobytu k dodržování doporučeného režimu a nově získaných dovedností v domácím prostředí.

Při příchodu je vyžadována lékařská zpráva dětského urologa nebo nefrologa ne starší než 2 měsíce.

XXIX. DUŠEVNÍ PORUCHY

Lázeňská léčba duševních poruch je určena pouze pro dospívající nikoliv pro děti. Je vyžadována zpráva od dětského psychiatra. Jsou léčeny psychózy ve stadiu remise a neurotické poruchy. Kontraindikací jsou poruchy vědomí a neschopnost dodržování léčebného řádu.

K léčbě se využívá příznivého klimatu jako jedné ze součástí komplexní lázeňské péče, dále pohybové léčby. Důležitou součástí je psychoterapie, ergoterapie a edukace adolescenta.

Tato indikace se léčí v Jánských Lázních, Jeseníku, Lázních Kynžvart a Lipová – lázně.

Lázeňské zařízení zajišťuje dostupnost klinického psychologa a psychiatra.

XXX. NEMOCI KOŽNÍ

V dětském věku je z nemocí kožních nejčastější indikací k lázeňské terapii atopický ekzém, často ve spojení s další alergózou, a to bronchiálním astmatem. Pobyt v příslušné léčebně, například v Lázních Kynžvart, Františkových Lázních, Jánských Lázních, v Jeseníku může příznivě ovlivnit i chronické a recidivující formy psoriázy. Z ostatních indikací je lázeňská léčba účelná u sklerodermie, ichtiózy, u stavů po popáleninách k prevenci kontraktur, u některých závažných forem juvenilního akne a u chronických dermatóz.

V terapii se využívá přírodní minerální voda sirná, jodová, chlorido-sodná hypertonická. Léčba kožních onemocnění u dětí je často komplikovaná atopickým zatížením a nutností eliminací potravinových alergenů ve stravě. Při komplexním přístupu k lázeňské léčbě je důležité nastavení režimu používání emoliencií, řešení zhoršení kožních nálezů a dietního stravování. Podávají se především přísadové koupele, biolampy, UV světlo, minerální koupele, důležitý je pohybový režim, koupání v bezchlórové vodě např. ošetřené ozonizací, u dobře zhojených kožních lézí lze využít i aplikaci peloidu. Peloidy se u dětí podávají jako lokální zábaly či obklady, u dospívajících i celkově. Při příchodu je vyžadováno aktuální vyšetření dermatovenerologa z místa bydliště.

Lázeňské zařízení zabezpečuje dostupnost dermatovenerologa.

XXXI. NEMOCI GYNEKOLOGICKÉ

V lázních jsou léčeny dívky s recidivujícími záněty zevních a vnitřních rodidel. Nejčastějším onemocněním dětského věku je vulvovaginitida, dále se v lázních léčí stavy po operacích vnitřních rodidel a po některých břišních operacích se vztahem k oblasti malé pánve, zejména po appendektomii do 3 měsíců po operaci, poruchy menstruačního cyklu typu amenorrhey, oligomenorrhey, dysmenorrhey, pokud ambulantní léčba není účinná, hormonální dysfunkce po hormonální farmakologické ochraně ovarií pro onkologické onemocnění na vnitřním nebo zevním genitálu.

U nemocných dětského věku, které trpí gynekologickými nemocemi, indikuje lázeňskou léčbu dětský gynekolog nebo rehabilitační lékař.

Na dětskou gynekologii zaměřené jsou Františkovy Lázně, Klimkovice a Lázně Bělohrad. Lázeňské zařízení garantuje dostupnost gynekologa, nejlépe dětského.

Tabulka 3 | Indikace lázeňských míst ČR pro děti a dorost

Přehled stávajících míst, ve kterých se vyskytují zdravotnická zařízení, kde je poskytována lázeňská léčebně rehabilitační péče pro děti a dorost.

lázně nemoci	onkologické	oběhového ústrojí	trávicího ústrojí	z poruch výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí	dýchacího ústrojí	nervové	pohybového ústrojí	močového ústrojí	duševní poruchy	kožní	gynekologické
indikační skupina	XXI	XXII	XXIII	XXIV	XXV	XXVI	XXVII	XXVIII	XXIX	XXX	XXXI
Bludov (od 1 roku a dorost)				×			×				
Františkovy Lázně (vhodné pro dorost)	×	×	×	×		×	×			×	×
Jánské Lázně (od 2 let a dorost – dle indikace)	×			×	×	×	×				
Jeseník (od 2 let a dorost – dle indikace)	×			×	×				×	×	
Karlovy Vary (od 2 let a dorost)			×	×			×				
Klimkovice (od 1 roku a dorost-dle indikace)		×		×		×	×			×	×
Lázně Bělohrad (od 3 let a dorost)	×					×	×			×	×
Lázně Kynžvart (od 1,5 roku a dorost)			×	×	×		×	×		×	
Lipová – lázně (od 3 let a dorost)				×	×				×	×	
Luhačovice (od 1,5 roku a dorost-dle indikace)	×		×	×	×					×	
Poděbrady (od 2 let a dorost)	×	×		×		×	×				
Teplice nad Bečvou (od 1,5 roku a dorost)	×	×		×		×	×				
Teplice v Čechách (od 1 roku a dorost)						×	×				
Velké Losiny (od 1 roku a dorost-dle indikace)	×					×	×			×	

Tabulka 4 | Lhůta pro nástup léčebného pobytu pro děti a dorost dle indikačního seznamu

nemoci	číslo indikace	indikace	lhůta pro nástup léčebného pobytu pro děti a dorost
trávicího ústrojí	XXIII/3	nemoci jater, stavy po infekční hepatitis, stavy po úrazech, operacích a transplantacích jater	stavy po transplantacích do 12 měsíců po operaci
močového ústrojí	XXVIII/3	stavy po operacích močového ústrojí mimo urolitiázu	do 3 měsíců po operaci; při pooperačních komplikacích do 6 měsíců po operaci
duševní poruchy	XXIX/1	psychózy ve stádiu remise	v přímé návaznosti na hospitalizaci na lůžkovém psychiatrickém oddělení nebo při soustavné ambulantní péči jako alternativa následné lůžkové psychiatrické péče po každé exacerbaci
	XXIX/2	neurotické poruchy a jiné nepsychotické poruchy	v přímé návaznosti na hospitalizaci na lůžkovém psychiatrickém oddělení nebo při soustavné ambulantní péči jako alternativa následné lůžkové psychiatrické péče po každé exacerbaci

Seznam literatury

Capko J., 1998: Základy fyziatrické léčby. Praha: Grada, ISBN 80-7169-341-3.

Jandová D., 2009: Balneologie. Praha: Grada, ISBN 978-80-247-2820-9.

Pastucha D., 2015: Aktuální legislativní změny v předepisování lázeňské léčebné péče pro děti a dorost, *Pediatr. praxi*; 16(3): 203–205

Špišák L., Rušavý Z. a kol., 2010: Klinická balneologie. Praha: Karolinum, ISBN 978-80-246-1654-4.

Třískala Z., Jandová D. a kol., 2019: Medicína přírodních léčivých zdrojů, Minerální vody. Praha: Grada, ISBN 978-80-271-2297-4.

Svaz léčebných lázní České republiky [online]. SLL: ©2020 [cit. 1.9.2020].

Dostupné z <http://www.lecebnelazne.cz/svaz-lecebnych-lazni>.

Ministerstvo zdravotnictví České republiky [online]. MZČR-ČIL: ©2020 [cit. 14.8.2020].
Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/>.

Zákon č. 1/2015 Sb. a Vyhláška č. 2/2015 Sb.